

Paper Code No. S22

Question Booklet Sr. No.

409401

ENTRANCE EXAMINATION (2024-25)

(SECTION-A)

SET- A

Candidates Roll No.

Signature of the Invigilator

Total Marks 160

Total Time : 3 Hours

Section-A – Two Hours

Section-B – One Hour

Section-A – 100 Marks

Section-B – 60 Marks

Instructions to Candidates

1. This Entrance Text Booklet is divided into Sections A and B.
2. Section A contains 100 objective Type Questions of 1 Mark each, and they have to be attempted in two hours. The total marks allocated for Section A is 100.
3. Section B is for Essay Writing, where one essay has to be written in one hour, and the mark allocated for Section B is 60.
4. The total time allocated for both sections (A and B) is three hours.
5. OMR Sheet must be filled to attempt Section "A". It will be collected from the candidate after two hours of the examination.
6. The candidate may carry the Booklet of Section "A".
7. There is negative marking in Multiple Choice Questions. One-third (1/3) of the marks will be deducted for each wrong answer.
8. USE/POSSESSION OF ELECTRONIC GADGETS LIKE MOBILE PHONES, IPHONES, IPAD, PAGER OR ANY ELECTRONIC COMMUNICATION DEVICES ETC. IS PROHIBITED. THIS WILL MAKE YOUR CANDIDATURE INVALID.
9. Candidate should check the serial order of questions at the beginning of the test. If any question is found missing in the serial order or any other discrepancy, it should be immediately brought to the notice of the invigilator. All pages should be kept from this question booklet.
10. Answers must be marked in the OMR Answer Sheet, which is provided separately. OMR sheet must be handed over to the invigilator after Two Hours. The OMR sheet should not be folded or wrinkled. The folded or wrinkled OMR/Answer Sheet will not be evaluated.
11. Write your Roll Number in the appropriate space (above) and on the OMR Answer Sheet. Any other details, if asked for, should be written only in the space provided.
12. Use only a Black or Blue Ball Pen to fill the ovals/circles in the OMR Answer Sheet while answering the Questions.
13. There are four options to each question marked a, b, c and d. Select one of the most appropriate answers and fill up the corresponding oval/circle in the OMR Answer Sheet provided to you. If the correct answer is 'B', the corresponding Oval/Circle should be completely filled and darkened, as shown below.
14. In case of any difference between the English, Hindi and Urdu versions, the English version will be treated as correct.

CORRECT METHOD

(A) (B) (C) (D)

WRONG METHOD

(A) (B) (C) (D) (A) (B) (C) (D) (A) (B) (C) (D) (A) (B) (C) (D) (A) (B) (C) (D) (A) (B) (C) (D)

1. Pharmaceutical patents grant protection to the patentee for the duration of the patent term. The patentees enjoy the liberty to determine the prices of medicines, which is time-limited to the period of monopoly but could be unaffordable to the public. Such patent protection offered to the patentees is believed to benefit the public over the longer term through innovations and research and development (R&D), although it comes at a cost in the nature of higher prices for the patented medicine. The patent regime and price protection through a legally validated high price for the medicine during the currency of the patent provide the patentee with a legitimate mechanism to get returns on the costs incurred in innovation and research.

Based on the above passage, the following assumptions have been made :

1. Patent protection given to patentees puts a huge burden on the public's purchasing power in accessing patented medicines.
2. Dependence on other countries for pharmaceutical products is a huge burden for developing and poor countries.
3. Providing medicines to the public at affordable prices is a key goal during the public health policy design in many countries.
4. Governments need to find an appropriate balance between the rights of patentees and the requirements of the patients.

Which of the above assumptions are valid?

Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 1 and 2	(b) 1 and 4
(c) 3 and 4	(d) 2 and 3

फार्मास्युटिकल पेटेंट पेटेंट अवधि की अवधि के लिए पेटेंटधारक को सुरक्षा प्रदान करते हैं। पेटेंटधारियों को दवाओं की कीमतें निर्धारित करने की स्वतंत्रता प्राप्त है, जो एकाधिकार की अवधि तक सीमित है लेकिन जनता के लिए अप्राप्य हो सकती है। ऐसा माना जाता है कि पेटेंटधारकों को दी जाने वाली ऐसी पेटेंट सुरक्षा से जनता को नवाचारों और अनुसंधान एवं विकास (R&D) के माध्यम से लंबी अवधि में लाभ होगा, हालांकि यह पेटेंट की गई दवा के लिए उच्च कीमतों की प्रकृति की लागत पर आता है। दवा के लिए कानूनी रूप से मान्य उच्च कीमत के माध्यम से पेटेंट व्यवस्था और मूल्य संरक्षणपेटेंट की अवधि के दौरान पेटेंटधारक को नवाचार और अनुसंधान में हुई लागत पर रिटर्न प्राप्त करने के लिए एक वैध तंत्र प्रदान करता है।

उपरोक्त परिच्छेद के आधार पर, निम्नलिखित धारणाएँ बनाई गई हैं :

1. पेटेंट धारकों को दी गई पेटेंट सुरक्षा पेटेंट दवाओं तक पहुंचने में जनता की क्रय शक्ति पर भारी बोझ डालती है।
2. फार्मास्युटिकल उत्पादों के लिए दूसरे देशों पर निर्भरता विकासशील और गरीब देशों के लिए एक बड़ा बोझ है।
3. कई देशों में सार्वजनिक स्वास्थ्य नीति डिजाइन के दौरान जनता को सस्ती कीमतों पर दवाएं उपलब्ध कराना एक प्रमुख लक्ष्य है।

4. सरकारوں کو پेटنٹداروں کے अधिकारों और रोगियों की आवश्यकताओं के बीच एक उचित संतुलन खोजने की आवश्यकता है;

उपरोक्त में से कौन सी धारणाएँ मान्य हैं ?

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) 1 और 2

(b) 1 और 4

(c) 3 और 4

(d) 2 और 3

सारमोसियोनल पेटेंट، पेटेंट के احباری دار کو پٹنٹ کی مدت کے لیے تحفظ سارام کرتے ہیں۔ احبارہ داروں کو ادویات کی قیمتیں مقرر کرنے کی آزادی ہے جو کہ احبارہ داری کی مدت تک محدود ہے لیکن عوام کے لیے نافذ اہل برداشت ہو سکتی ہے۔ یہ خیال کیا جاتا ہے کہ پٹنٹ کے احبارہ دار کو دیا جانے والا اس طرح کا تحفظ، اختراع ساز اور تحقیق اور ترقی (R&D) کے ذریعہ، طویل مدت میں عوام کے لیے فائدہ مند ہوگا حالانکہ پٹنٹ شدہ دوائیوں کی زیادہ قیمتوں کی وجہ ان پر ہونے والا زیادہ خسار ہوتا ہے۔ پٹنٹ کا نظام قانونی طور پر دوائیوں کی تسلیم شدہ اصل قیمت کے ذریعہ پٹنٹ کی قیمتوں کا تحفظ ایک جائز طریقہ کار سارام کرتا ہے تاکہ وہ پٹنٹ کی مدت کے دوران جدت اور تحقیق میں ہونے والے احسارات کو واپس حاصل کر سکے۔

مذکورہ بالا عبارت کی بنیاد پر، درج ذیل مفروضے پیش کیے جاتے ہیں:

1- پٹنٹ احبارہ دار کو دیا جانے والا پٹنٹ تحفظ، پٹنٹ شدہ ادویات تک رسائی میں عوام کی قوت خرید پر بہت زیادہ بوجھ ڈالتا ہے۔

2- دوا سازی کی مصنوعات کے لیے دوسرے مالک پر انحصار ترقی پذیر اور عنبریب مالک کے ایک بہت بڑا بوجھ ہوتا ہے۔

3- بہت سے مالک میں صحت عامہ کی پالیسی کی تشکیل کے دوران عوام کو دستی قیمتوں پر دوا سیاں مہیا کرنا ایک عظیم مقصد ہوتا ہے۔

4- حکومتوں کو پٹنٹ احبارہ داروں کے حقوق اور سرلیضوں کی ضروریات کے درمیان مستاسب توازن تلاش کرنے کی ضرورت ہے۔

درج بالا مفروضوں میں سے کون سا درست ہے؟ نیچے دیے گئے جوابات سے درست انتخاب کیجیے:

(a) 1 اور 2

(b) 1 اور 4

(c) 3 اور 4

(d) 2 اور 3

2. Minor tectonic plates play a significant role in shaping the Earth's crustal movements. Match the following minor plates with their descriptions and choose the INCORRECT option :

1. Cocos Plate - Between Central America and Pacific Plate
2. Nazca Plate - North-east of Australia
3. Philippine Plate - Between South America and Pacific Plate
4. Fuji Plate - Atlantic Ocean floor

How many pairs given above are incorrectly matched?

- (a) Only one pair
- (b) Only two pairs
- (c) Only three pairs
- (d) All the four pairs

छोटी टेक्टونिक प्लेटें पृथ्वी की भूपर्पटी की गतिविधियों को आकार देने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाती हैं। निम्नलिखित छोटी प्लेटों को उनके विवरण के साथ मिलाएं और गलत विकल्प चुनें :

1. कोकोस प्लेट- मध्य अमेरिका और प्रशांत प्लेट के बीच
2. नाज़का प्लेट- ऑस्ट्रेलिया के उत्तर-पूर्व में
3. फिलीपीन प्लेट- दक्षिण अमेरिका और प्रशांत प्लेट के बीच
4. ✓ फूजी प्लेट - अटलांटिक महासागर तल

ऊपर दिए गए कितने जोड़े गलत सुमेलित हैं ?

- (a) केवल एक जोड़ी
- ✓ (b) केवल दो जोड़े
- (c) केवल तीन जोड़े
- (d) सभी चार जोड़े

ارضی ساخت کی چھوٹی پرت شفاف تحریکات کو شکل دینے میں اہم کردار ادا کرتی ہیں۔ درج ذیل ارضی ساخت کی چھوٹی پرتوں کو ان کی تفصیلات سے جوڑیے اور غلط جوابات کا انتخاب کیجیے:

1- کوکوپرت - مرکزی امریکہ اور پیسیفک پرت کے درمیان

2- نازکاپرت - آسٹریلیا کے شمال مشرق میں

3- فلپائن پرت - جنوبی امریکہ پیسیفک پرت کے درمیان

4- فوجی پرت - ایٹلانٹک سمندر کی بالائی سطح

درج بالا دئے گئے کتنے جوڑے غلط ہیں؟

(a) صرف ایک جوڑا

(b) صرف دو جوڑے

(c) صرف تین جوڑے

(d) چاروں جوڑے

3. Match the following waterfalls in India with their respective rivers :

1. Kunchikal Falls - Narmada River
2. Dudhsagar Falls - Varahi River
3. Dhuandhar Falls - Kaveri River
4. Shivanasamudra Falls - Mandovi River

Which of the pairs given above is/are correctly matched ?

- (a) 1, 2, 3 and 4
- (b) 1, 3 and 4 only
- (c) 1, 2 and 4 only
- (d) 1 and 3 only

भारत में निम्नलिखित झरनों को उनकी संबंधित नदियों से मिलाएँ :

1. कुंचिकल जलप्रपात-नर्मदा नदी
2. दूधसागर जलप्रपात -वाराही नदी
3. धुआंधार जलप्रपात - कावेरी नदी
4. शिवानासमुद्र जलप्रपात- मांडोवी नदी

ऊपर दिए गए युग्मों में से कौन सा/से सही सुमेलित है/हैं ?

- (a) 1, 2, 3 और 4
- (b) केवल 1, 3 और 4
- (c) केवल 1, 2 और 4
- (d) केवल 1 और 3

ہندوستان کے، نیچے دیے گئے آبشاروں کو ان کے دریاؤں سے ملائیے:

1۔ کن چیکل آبشار۔۔ نرمدا ندی

2۔ دودھ ساگر آبشار۔۔ واراہی ندی

3۔ دھووندر آبشار۔۔ کاویری ندی

4۔ شواناسمدر۔۔ مانڈووی ندی

درج بالا دیے گئے کون سے جوڑے درست ہیں؟

(a) 1، 2، 3 اور 4

(b) 1، 3 اور 4

(c) 1، 2 اور 4

(d) صرف 1 اور 3

4.

Volcanoes

Descriptions

1. Shield Volcanoes	Most explosive volcanoes, form calderas
2. Composite Volcanoes	Steep-sided volcanoes with alternating lava and ash layers
3. Caldera	Large, collapsed depression formed by a very explosive eruption
4. Flood Basalt Provinces	Extensive regions covered by vast flows of fluid lava

Which of the pairs given above is/are incorrectly matched ?

- (a) 1, 2 and 3 (b) 2 and 3 only
(c) 1 only (d) 1 and 2 only

ج्वालामुखی	विवरण
1. कवच ज्वालामुखी	सर्वाधिक विस्फोटक ज्वालामुखी, काल्डेरास बनाते हैं
2. मिश्रित ज्वालामुखी	बारी-बारी से लावा और राख की परत के साथ खड़ी ढलान वाले ज्वालामुखी
3. काल्डेरा	एक बहुत ही विस्फोटक विस्फोट से बना बड़ा, ध्वस्त अवसाद
4. बाढ़ बेसाल्ट प्रांत	तरल लावा के विशाल प्रवाह से आच्छादित विस्तृत क्षेत्र

ऊपर दिए गए युग्मों में से कौन-सा/से गलत सुमेलित है/हैं ?

- (a) 1, 2 और 3 (b) केवल 2 और 3
(c) केवल 1 (d) केवल 1 और 2

تفصیلات

سب سے زیادہ دھماکے دار آتش فشاں کاڈیرا بناتی ہیں۔
گہرے کناروں والے آتش فشاں جن میں یکے بعد دیگرے لاوا اور
راکھ کی تہہ ہوتی ہیں۔

بڑے اور نشیبی آتش فشاں جو بہت زیادہ دھماکے سے پھٹنے سے بنتے ہیں۔

4۔ گہرے سبز پتھر کے سیلابی وہ وسیع علاقے جو گرم لاوے کے بہنے سے ڈھک جاتے ہیں۔
علاقہ۔

آتش فشاں

1۔ ڈھال نماں آتش فشاں
2۔ مرکب آتش فشاں

3۔ کالڈیرا آتش فشاں

درج بالا دیئے گئے کون سا جوڑا/ جوڑے غلط ملائے گئے ہیں؟

(a) 1 اور 3

(b) صرف 2 اور 3

(c) صرف 1

(d) صرف 1 اور 2

5. The Ganga plains in India have two main types of alluvial soils: Khadar and Bhangar. Which of the following statements about these soils is/are accurate ?

1. Bhangar is the newer alluvial soil deposited by yearly floods, enriching the land with fine silts.
2. Khadar represents older alluvium found farther away from the floodplains.
3. Both Khadar and Bhangar soils contain calcareous concretions (hardened deposits of calcium carbonate).

How many of the statements above is/are correct ?

- (a) Only One
- (b) Only Two
- (c) All Three
- (d) None

भारत में गंगा के मैदानी इलाकों में दो मुख्य प्रकार की जलोढ़ मिट्टी हैं: खादर और भांगर। इन मिट्टी के बारे में निम्नलिखित में से कौन सा/से कथन सटीक है/हैं ?

1. भांगर वार्षिक बाढ़ द्वारा जमा की गई नई जलोढ़ मिट्टी है, जो भूमि को महीन गाद से समृद्ध करती है।
 2. खादर बाढ़ के मैदानों से दूर पाए जाने वाले पुराने जलोढ़ का प्रतिनिधित्व करता है।
 3. खादर और भांगर दोनों मिट्टी में कैल्केरियस कॉन्क्रेशन (कैल्शियम कार्बोनेट का कठोर जमाव) होता है।
- उपरोक्त में से कितने कथन सही है/हैं ?

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) तीनों
- (d) कोई नहीं

ہندوستان میں گنگا کے علاقے میں دو خاص قسم کی سیلابی مٹی پائی جاتی ہے:

کھادر اور بھانگر۔ ان مٹیوں سے متعلق درج ذیل بیانات سے کون سا/سے بیان درست ہیں؟

- 1- بھانگر، نئی سیلابی مٹی ہوتی ہے جو ہر سال سیلابوں سے اکٹھی ہوتی ہے اور زمین کو عمدہ گاد سے زرخیز بنادیتی ہے۔
- 2- کھادر، پرانی سیلابی مٹی کا نمونہ ہوتی ہے جو سیلابی علاقوں سے دور پائی جاتی ہے۔
- 3- کھادر اور بھانگر، دونوں قسم کی مٹی میں چونے کے ٹھوس مادے (کیلشیم کاربوریٹ کے سخت تہ نشیں مادے) شامل ہوتے ہیں۔

درج بالا سے کتنے بیان درست ہیں/ہے؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

6. Consider the following two statements :

Statement I: Red clay is the most significant inorganic matter and an important member of pelagic deposits. Silicates of aluminium and oxides of iron are the chief constituents.

Statement II: The neritic deposits consist of matter derived from algae and are mostly in the form of liquid and generally known as ooze.

Choose the most appropriate answer from the options given below.

- (a) Both statement I and statement II are true
- (b) Both statements I and statement II are false
- (c) Statement I is true, but statement II is false
- (d) Statement I is false, but statement II is true

निम्नलिखित दो कथनों पर विचार करें :

कथन I: लाल मिट्टी सबसे महत्वपूर्ण अकार्बनिक पदार्थ है और पेलजिक निक्षेपों का एक महत्वपूर्ण सदस्य है। एल्यूमीनियम के सिलिकेट और लोहे के ऑक्साइड मुख्य घटक हैं।

कथन II: नेरिटिक जमा में शैवाल से प्राप्त पदार्थ शामिल होते हैं और ज्यादातर तरल के रूप में होते हैं और आम तौर पर रसना के रूप में जाने जाते हैं।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

- (a) कथन I और कथन II दोनों सत्य हैं
- (b) कथन I और कथन II दोनों गलत हैं
- (c) कथन I सत्य है, लेकिन कथन II गलत है
- (d) कथन I गलत है, लेकिन कथन II सत्य है

درج ذیل دونوں بیانات پر غور کیجیے:

بیان 1: سرخ مٹی سب سے زیادہ اہم غیر نامیاتی مادہ ہے اور سمندری تہ نشین مادوں میں سے

ایک ہے۔ ایلمونیم کے سیلیکٹ اور لوہے کے آکسائیڈ اس کے اہم اجزاء ہیں۔

بیان 2: زیر آب سمندری جامد مادوں میں وہ مادہ شامل ہے جو کائی کے نکالا جاتا ہے اور زیادہ تر رسیق شکل

میں ہوتا ہے اور عام طور پر رطوبت یا کیچپٹر کے نام سے جانا جاتا ہے۔

درج ذیل دئے گئے جوابات میں سے سب سے موزوں جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) بیان 1 اور بیان 2 دونوں درست ہیں۔

(b) بیان 1 بیان 2 دونوں غلط ہیں۔

(c) بیان 1 درست ہے اور بیان 2 غلط ہے۔

(d) بیان 1 غلط ہے اور بیان 2 درست ہے۔

7. Consider the following statements regarding Joint Forest Management (JFM) :
1. The state of Jharkhand passed the first resolution for joint forest management.
 2. It involves the local institutions in the management of forest resources.
 3. The members are not entitled to use the non-timber forest produces.
- How many of the statements given above are correct ?

- (a) Only one (b) Only two
(c) All three (d) None

संयुक्त वन प्रबंधन (JFM) के संबंध में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. झारखंड राज्य ने संयुक्त वन प्रबंधन हेतु पहला प्रस्ताव पारित किया।
2. इसमें वन संसाधनों के प्रबंधन में स्थानीय संस्थान शामिल हैं।
3. सदस्य गैर-लकड़ी वन उपज का उपयोग करने के हकदार नहीं हैं।

ऊपर दिए गए कथनों में से कितने सही हैं ?

- (a) केवल एक (b) केवल दो
(c) तीनों (d) कोई नहीं

“मशरूक जंगली न्याय” से संबंधित नीचे दी गई बातें पर غور कीजिए:

- 1- जमरूक की सरकार ने “मशरूक जंगली न्याय” के लिए प्रसारित प्रस्ताव को स्वीकार किया है।
- 2- जंगली न्याय के नियम के लिए, इस में स्थानीय सरकारों को शामिल किया गया है।
- 3- इस के अंतर्गत न्यायिक न्याय की प्रक्रिया को अंतिम करने का अधिकार नहीं दिया गया है।

उपरोक्त बातों से कितने सही/गलत हैं ?

- (a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) 4

8. Consider the following statements with respect to mineral distribution in India :

1. Mica is found in Jharkhand, Andhra Pradesh, and Rajasthan.
2. The Patlands of Lohardaga in Jharkhand have rich deposits of Bauxite.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (a) 1 only (b) 2 only
(c) Both 1 and 2 (d) Neither 1 nor 2

भारत में खनिज वितरण के संबंध में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. अभ्रक झारखंड, आंध्र प्रदेश और राजस्थान में पाया जाता है।
2. झारखंड में लोहरदगा के पैटलैंड में बॉक्साइट के समृद्ध भंडार हैं।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा/से सही है/हैं ?

✓ (a) केवल 1

(b) केवल 2

(c) 1 और 2 दोनों

(d) न तो 1 और न ही 2

ہندوستان میں معدنیاتی تقسیم سے متعلق درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

1- ابرق، جھارکھنڈ، آندھرا پردیش اور راجستھان میں پایا جاتا ہے۔

2- جھارکھنڈ میں لوہار ڈاگ میں اونچی سطح پر واقع سپاٹ جگہوں میں باکسائٹ کے ذخائر موجود ہیں۔

درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟

(a) صرف 1

(b) صرف 2

(c) دونوں

(d) کوئی نہیں

9. Which of the following statements about cyclones and anti-cyclones is INCORRECT ?

- (a) Cyclones are low-pressure systems with inward-spiraling winds that rotate counter-clockwise in the Northern Hemisphere.
- (b) Anti-cyclones are high-pressure systems with outward-spiraling winds that rotate clockwise in the Northern Hemisphere.
- (c) Cyclones are associated with converging air, rising air masses, and often bring bad weather.
- (d) Anti-cyclones are associated with diverging air, sinking air masses, and generally bring clear skies and stable weather.

चक्रवातों और प्रति-चक्रवातों के बारे में निम्नलिखित में से कौन सा कथन गलत है ?

- (a) चक्रवात कम दबाव वाली प्रणालियाँ हैं जिनमें अंदर की ओर घूमने वाली हवाएँ होती हैं जो उत्तरी गोलार्ध में वामावर्त घूमती हैं।
- (b) प्रति-चक्रवात बाहर की ओर घूमने वाली उच्च दबाव वाली प्रणालियाँ हैं जो उत्तरी गोलार्ध में दक्षिणावर्त घूमती हैं।
- (c) चक्रवात हवा के अभिसरण, बढ़ती वायुराशियों से जुड़े होते हैं और अक्सर खराब मौसम लाते हैं।
- (d) प्रति-चक्रवात अपसरित वायु, डूबती हुई वायुराशियों से जुड़े होते हैं और आम तौर पर साफ आसमान और स्थिर मौसम लाते हैं।

ہوائی طوفان اور معکوس آندھی سے متعلق درج ذیل بیانات میں کون سے غلط ہیں؟

- (a) ہوائی طوفان، کم دباؤ والے نظام ہوتے ہیں جن میں اندرونی جانب گھومنے والی ہوائیں ہوتی ہیں جو شمالی کرہ نصف میں گھڑی کی مخالف سمت گردش کرتی ہیں۔

(b) معکوس آندھی، زیادہ دباؤ والے نظام ہوتے ہیں جن سے ہوائیں باہری جانب گھومتی ہیں جو گھڑی کی سمت شمالی کرہ نصف میں گردش کرتی ہیں۔

(c) ہوائی طوفان کا تعلق ایک جھکنے والی ہواؤں، اوپر اٹھنے والے ہوائی مادوں اور اکثر خراب موسم کی وجہ سے ہوتا ہے۔

(d) ہوائی طوفان کا تعلق چاروں سمت پھیلنے والی ہواؤں، ڈوبتے، نیچے گرتے ہوئے ہوائی مادوں سے ہوتا ہے اور یہ صاف آسمان اور پاکد موسم لیکر آتی ہیں۔

10. Which of the following geological time periods is correctly matched with its corresponding era ?

(a) Jurassic - Cenozoic Era

(b) Cambrian - Paleozoic Era

(c) Triassic - Mesozoic Era

(d) Permian - Cenozoic Era

নিম্নলিখিত में से कौन सा भूवैज्ञानिक समयावधि अपने संबंधित युग से सही ढंग से मेल खाता है ?

(a) ✓ जुरासिक-सेनोजोइक युग

(b) कैम्ब्रियन-पैलियोजोइक युग

(c) ट्रायसिक-मेसोजोइक युग

(d) पर्मियन-सेनोजोइक युग

درج ذیل جغرافیائی اوقات کے وقتوں میں کون سا اس کے متعلقہ دور سے درست جوڑا گیا ہے ؟

(a) جوراسک - سینوزی دور یا زمانہ

(b) کیمبرین - پیلیوزونک زمانہ

(c) ٹری پاسک - میوزونک زمانہ

(d) پیرمین - سینوزونک زمانہ

11. Consider the following statements.

- India's first indigenous Fast Breeder Reactor (500 Megawatt) at Kalpakkam, Tamil Nadu. Once commissioned, India will only be the second country after Russia to have commercial operating Fast Breeder Reactor.
- The Thorium-232, which is itself a fissile material and will be converted into Uranium-233 which will be used as fuel in Third stage.

Which of the above statement(s) is/are incorrect ?

(a) only 1

(b) only 2

(c) both

(d) none

निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

- भारत का पहला स्वदेशी फास्ट ब्रीडर रिएक्टर (500 मेगावाट) कलपक्कम, तमिलनाडु में है। एक बार चालू होने के बाद, भारत रूस के बाद वाणिज्यिक रूप से संचालित फास्ट ब्रीडर रिएक्टर वाला दूसरा देश होगा।

2. थोरियम-232, जो स्वयं एक विखंडनीय पदार्थ है और इसे यूरेनियम-233 में परिवर्तित किया जाएगा जिसका उपयोग तीसरे चरण में ईंधन के रूप में किया जाएगा।

उपरोक्त कथनों में से कौन सा/से गलत है/हैं ?

- (a) केवल 1 (b) केवल 2
(c) दोनों (d) कोई नहीं

درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

1- اندرون ملک تیار کردہ ہندوستان کا پہلا "فنا سٹ بریڈر ری ایکٹر 500MW" کو کل کیم، تامل ناڈو میں قائم کیا گیا۔ اس کو باقاعدہ سند دی جائے گی تب روس کے بعد ہندوستان دوسرا ملک ہوگا جو اس ری ایکٹر کا کمرشیل معاصد کے لیے استعمال کرے گا۔

2- "تھوریم 232" جو بذات خود شق ہونے والا ایک مادہ ہے، اس کو "یورینیم 233" میں تبدیل کر دیا جائے گا۔ اس کو تیسرے مرحلے میں ایندھن کے طور پر استعمال کیا جائے گا۔

درج بالا سے کون سا بیان درست ہے/ ہیں؟

(a) صرف 1

(b) صرف 2

(c) دونوں

(d) کوئی نہیں

12. Consider the following statements.

- India's very first exclusive Nano Science institute, the Institute of Nano Science and Technology (INST) is at Chennai
- Indian Nanoelectronics Users Programme-Idea to Innovation (INUP-i2i) initiated by NITI Ayog
- Under the Indian Nanoelectronics Users Programme, training workshops are organized on compound semiconductor devices and organic electronics.

Which of the above statement(s) is/are correct ?

- (a) only 1 (b) 2 and 3
(c) only 3 (d) 1 and 2

نیمن لکھت کثنوں پر وچار کریں :

- بھارت کا پہلا ویشیٹ نانو ویزائن سانسٹائن، نانو ویزائن اور پرائیوگیک سانسٹائن (INST) چینئی میں ہا۔
- نیٹی آایوگ دھرا شرو کیاا بھارتی نانو ایلکٹرونکس اپوگکرتا کاربکرام-آایڈیا ٹو انوویشن (INUP-i2i)
- بھارتی نانو ایلکٹرونکس اپوگکرتا کاربکرام کے تھت یوگیک اربھچالک اپکরণوں اور کاربنک ایلکٹرونکس پر پرشیکش کاربشالائے آایوایت کی جاتی ہا۔

उपरोक्त में से कौन सा कथन सही है/हैं ?

- (a) केवल 1
(c) केवल 3

- (b) 2 और 3
(d) 1 और 2

درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1- ہندوستان کا پہلا مکمل طور پر نینو سائنس کا ادارہ۔ انسٹی ٹیوٹ آف نینو سائنس اینڈ ٹیکنالوجی (INST) کا قیام چنئی میں ہوا۔
 - 2- نیستی آیوگ کے ذریعے شروع کردہ
 - 3- انڈین نینو الیکٹرانکس یوزر پروگرام کے تحت، کمپاؤنڈ سیسی کنڈکٹر ڈیوای سیلز اور آرگنک الیکٹرانکس پر تربیتی ورکشاپ کا نظم کیا جاتا ہے۔
- درج بالا سے کون سا/سے بیان درست ہیں/ہے؟

(a) صرف 1

(b) صرف 2 اور 3

(c) صرف 3

(d) 1 ایک اور 2

13. Consider the following pairs about India's Nuclear Programme.

	Stage	Fuel Material
i)	1 st	Enriched uranium
ii)	2 nd	Plutonium Based Fuel
iii)	3 rd	Thorium based Fuel

How many of the above pairs is/are correct ?

- (a) only one
(b) only two
(c) all the three
(d) none

भारत के परमाणु कार्यक्रम के बारे में निम्नलिखित जोड़ों पर विचार करें :

	अवस्था	ईंधन सामग्री
i)	1 st	संवर्धित यूरेनियम
ii)	2 nd	प्लूटोनियम आधारित ईंधन
iii)	3 rd	थोरियम आधारित ईंधन

उपरोक्त में से कितने युग्म सही है/हैं ?

- (a) केवल एक
(b) केवल दो
(c) तीनों
(d) कोई नहीं

ہندوستان کے نیوکلیئر و گرام سے متعلق درج ذیل جوڑوں پر غور کیجئے:

مرحلہ

ایندھن مادہ

انسزودہ پور یسٹیم

پلونسیم پر مبنی ایندھن

تھوریئم پر مبنی ایندھن

I. پہلا

II. دوسرا

III. تیسرا

درج بالا سے کتنے جوڑے/جوڑا درست ہیں؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

14. Consider the following Pairs about Indian Moon Missions.

1. Chandrayan 1 - Jawahar Sthal/ Jawahar Point
2. Chandrayan 2 - Tiranga Point
3. Chandrayan 3 - Shiv Shakti
4. Lunar Polar Exploration Mission - ROSCOSMOS and ISRO

How many of the above pair/pairs is/are correct ?

- (a) only one
- (b) only two
- (c) only three
- (d) all pairs

भारतीय चंद्रमा मिशनों के बारे में निम्नलिखित जोड़ों पर विचार करें :

1. चंद्रयान 1 - जवाहर स्थल/जवाहर पॉइंट
2. चंद्रयान 2 - तिरंगा प्वाइंट
3. चंद्रयान 3 - शिव शक्ति
4. चंद्र ध्रुवीय अन्वेषण मिशन - ROSCOSMOS और ISRO

उपरोक्त में से कितने जोड़े सही है ?

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) केवल तीन
- (d) सभी जोड़े

ہندوستان کے چاند مشن کے تعلق سے، درج ذیل جوڑوں پر غور کیجئے:

جواہر اسٹھل/جواہر پوائنٹ

1-چندریان-1

ترنگا پوائنٹ

2-چندریان-2

شیو شکتی

3-چندریان-3

ROSCOSMOS اور اسرو

4-لیونر پولر ایکسپلوریشن مشن

درج بالا سے کتنے جوڑے درست ہیں؟

(a) صرف ایک

(b) صرف 2

(c) صرف 3

(d) سب جوڑے

15. With reference to genetics, consider the following pairs :

List I	List II
Replication	Synthesis of RNA from RNA
Transcription	Synthesis of RNA from DNA
Translation	Synthesis of Proteins from DNA

How many pairs given above is/are correctly matched ?

(a) Only one

(b) Only two

(c) All three

(d) None

आनुवंशिकी के संदर्भ में, निम्नलिखित जोड़ियों पर विचार करें :

सूची I	सूची II
प्रतिकृति	आरएनए से आरएनए का संश्लेषण
प्रतिलिपि	डीएनए से आरएनए का संश्लेषण
अनुवाद	डीएनए से प्रोटीन का संश्लेषण

ऊपर दिए गए कितने जोड़े सही सुमेलित हैं/हैं ?

(a) केवल एक

(b) केवल दो

(c) तीनों

(d) कोई नहीं

خلقیات سے متعلق درج ذیل جوڑوں پر غور کیجیے:

فہرست I	فہرست II
نقل	RNA سے RNA کا ترکیبی استزاج
جینیاتی نقل	DNA سے RNA کا ترکیبی استزاج
تخلیق نو	DNA سے پروٹین کا ترکیبی استزاج

درج بالا دئے گئے جوڑوں سے کتنے جوڑے درست ہیں / ہے؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

16. Consider the following statements about the NavIC(Navigation with Indian Constellation)

1. NavIC, also known as the Indian Regional Navigation Satellite System (IRNSS) is developed by ISRO, Covers India and regions extending about 1500 km around it.
2. Consists of a constellation of 7 satellites in which 4 are placed in Geostationary and 3 are placed in Geosynchronous.
3. NavIC SPS signals are not interoperable with the other Global Navigation Satellite System (GNSS) signals namely GPS, Glonass, Galileo and BeiDou.

How many of the above statement(s) is/are incorrect ?

- (a) only one statement
- (b) only two statements
- (c) all three statements
- (d) none

NavIC (भारतीय तारामंडल के साथ नेविगेशन) के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें

1. NavIC, जिसे भारतीय क्षेत्रीय नेविगेशन सैटेलाइट सिस्टम (IRNSS) के रूप में भी जाना जाता है, इसरो द्वारा विकसित किया गया है, यह भारत और इसके आसपास के लगभग 1500 किमी तक फैले क्षेत्रों को कवर करता है।
2. इसमें 7 उपग्रहों का एक समूह है जिसमें 4 को जियोस्टेशनरी में और 3 को जियोसिंक्रोनस में रखा गया है।
3. NavIC एसपीएस सिग्नल अन्य वैश्विक नेविगेशन सैटेलाइट सिस्टम (जीएनएसएस) सिग्नल जैसे जीपीएस, ग्लोनास, गैलीलियो और बेइदौ के साथ अंतर-संचालित नहीं हैं।

उपरोक्त में से कितने कथन गलत है/हैं ?

- (a) केवल एक कथन
- (b) केवल दो कथन
- (c) तीनों कथन
- (d) कोई नहीं

NavIC تاروں کے جھرمٹ کی مدد سے ہندوستانی جہاز رانی کے متعلق درج ذیل پر غور کیجئے:

1- NavIC - جو ہندوستانی علاقائی جہاز رانی کے سیٹلائٹ نظام (IRNSS) کے نام سے جانا جاتا ہے، جس کو اسرو نے تیار کیا ہے، وہ اپنے ارد گرد تقریباً 1500 کلومیٹر کے علاقوں اور ہندوستان کو اپنے دائرہ میں لیتا ہے۔

2- اس جھرمٹ میں 7 سیٹلائٹ ہیں جن میں 4 ہیوا سیٹھری اور 3 ہیوا سکروٹس میں قائم کئے گئے ہیں۔

3- NavIC-SPS سگنل، دوسرے عالمی جہاز رانی کے سیارچوں کے نظام کے سگنل کے ساتھ مل کر نہیں رکھتا ہے جیسے GPS، GLONASS، GALILEO اور BeiDou۔

درج بالا سے کئے گئے بیانات غلط ہیں

(a) صرف ایک بیان

(b) صرف دو بیانات

(c) تینوں بیانات

(d) کوئی نہیں

17. Consider the following diseases:

1. Sickle cell anemia
2. Haemophilia
3. Down syndrome
4. Turner Syndrome

How many disorders given above is/are sex-linked disorders ?

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) Only three
- (d) All four

নিম্নলিখিত بیماریوں پر বিচার करें :

1. سیکل سل انیمیا
2. ہیموफीلیا
3. ڈاؤن سینڈروم
4. ٹرنر سینڈروم

ऊपर दिए गए कितने विकार लिंग-संबंधी विकार हैं/हैं ?

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) केवल तीन
- (d) सभी चार

درج ذیل بیماریوں پر غور کیجیے:

1- کل سیل اینیما

2- ہیوفیلیا

3- ڈاؤن سینڈروم

4- ٹرنر سینڈروم

درج بالا میں دی گئی کتنی بیماریوں کا تعلق جنسیات سے ہے؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

18. Consider the following pairs.

Disease	Caused by/Pathogen
1. Sleeping sickness	Parasite
2. Plague	Bacteria
3. West Nile Fever	Virus
4. Malaria	Parasite

How many of the above pairs is/are correctly matched ?

- (a) only one (b) only two
(c) only three (d) all pairs

নিম্নলিখিত जोड़ियों पर विचार करें।

रोग	रोगजनक के कारण
1. नींद न आने की बीमारी	परजीवी
2. प्लेग	जीवाणु
3. वेस्ट नाइल फीवर	विषाणु
4. मलेरिया	परजीवी

उपरोक्त में से कितने जोड़ा/जोड़े सही सुमेलित हैं ?

- (a) केवल एक (b) केवल दो
(c) केवल तीन (d) सभी जोड़े

درج ذیل جوڑوں پر غور کیجیے:

بیماری	سرخ کی وجہ
1- نیند کی بیماری	دیمک
2- طاعون	بیکٹیریا
3- West Nile بخار	وائرس
4- ملیریا	دیمک

درج ذیل بالا سے کتنے جوڑے درست ہیں؟

- (a) صرف ایک
(b) صرف دو
(c) صرف تین
(d) سب جوڑے

19. Which of the following is Broad Money (M3) in India ?

- (a) Currency with public + demand deposits in the banks
(b) Currency + demand deposits + other deposits with RBI
(c) Currency + demand deposits + time deposits
(d) Currency + demand deposits + time deposits + other deposits with RBI

निम्नलिखित में से कौन सा भारत में स्थूल मुद्रा (M3) है ?

- (a) जनता के पास मुद्रा + बैंकों में मांग का अभाव
(b) ✓ मुद्रा + मांग जमा + आरबीआई के पास अन्य जमा
(c) मुद्रा + मांग जमा + समय जमा
(d) मुद्रा + मांग जमा + समय जमा + आरबीआई के पास अन्य जमा

درج ذیل سے کون سا روپیہ ہندوستان میں برانڈ منی (M3) ہے؟

- (a) عوام کے پاس کرنسی + بینک میں ڈیمانڈ ڈپوزٹ
(b) کرنسی + ڈیمانڈ ڈپوزٹ + ریزرو بینک آف انڈیا میں دوسرے ڈپوزٹ
(c) کرنسی + ڈیمانڈ ڈپوزٹ + ٹائمڈ ڈپوزٹ
(d) کرنسی + ڈیمانڈ ڈپوزٹ + ٹائمڈ ڈپوزٹ + ریزرو بینک آف انڈیا میں دوسرے ڈپوزٹ

20. How is permaculture farming different from conventional chemical farming ?
1. Permaculture farming discourages monocultural practices, but in conventional chemical farming, monoculture practices are predominant.
 2. Conventional chemical farming can increase soil salinity, but this phenomenon is not observed in permaculture farming.
 3. Conventional chemical farming is easily possible in semi-arid regions, but permaculture farming is not so easily possible.
 4. The practice of mulching is very important in permaculture farming but not necessarily so in conventional chemical farming.

Select the correct answer using the code given below :

- (a) 1 and 3
- (b) 1, 2 and 4
- (c) 4 only
- (d) 2 and 3

पर्माकल्चर खेती पारंपरिक रासायनिक खेती से किस प्रकार भिन्न है ?

1. पर्माकल्चर खेती मोनोकल्चरल प्रथाओं को हतोत्साहित करती है, लेकिन पारंपरिक रासायनिक खेती में मोनोकल्चर प्रथाएं प्रमुख हैं।
2. पारंपरिक रासायनिक खेती से मिट्टी की लवणता बढ़ सकती है लेकिन पर्माकल्चर खेती में यह घटना नहीं देखी जाती है।
3. अर्ध-शुष्क क्षेत्रों में पारंपरिक रासायनिक खेती आसानी से संभव है, लेकिन पर्माकल्चर खेती इतनी आसानी से संभव नहीं है।
4. पर्माकल्चर खेती में मल्लिचंग का अभ्यास बहुत महत्वपूर्ण है लेकिन पारंपरिक रासायनिक खेती में ऐसा जरूरी नहीं है।

नीचे दिए गए कोड का उपयोग करके सही उत्तर चुनें :

- (a) 1 और 3
- (b) 1, 2 और 4
- (c) केवल 4
- (d) 2 और 3

روایتی کیمیائی زراعت سے فطرت سے ہم آہنگ زراعت کتنی مختلف ہے؟

- 1۔ فطرت سے ہم آہنگ زراعت ایک وقت میں ایک فصل لگانے کی حوصلہ شکنی کرتی ہے، لیکن روایتی کیمیائی زراعت میں ایک وقت میں ایک فصل لگانے کی زیادہ روایت ہوتی ہے۔
- 2۔ روایتی کیمیائی زراعت، مٹی کی شوریت کا کھاری پن میں اضافہ کر سکتی ہے لیکن یہ نظریہ فطرت سے ہم آہنگ زراعت میں دکھائی نہیں دیتا۔
- 3۔ روایتی کیمیائی زراعت، نیم ریگستانی علاقوں میں آسانی سے ممکن ہے لیکن فطرت سے ہم آہنگ زراعت میں آسانی ممکن نہیں ہے۔

4۔ پودوں کے نیچے کیلے پتوں کی تہ بچھانے کا عمل فطرتی / فطرت سے ہم آہنگ زراعت میں بہت اہم ہے لیکن روایتی کیمیاوی زراعت میں ضروری نہیں ہے کہ ایسا کیا جائے۔
نیچے دئے گئے کوڈ کا استعمال کرتے ہوئے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) 1 اور 3

(b) 1 اور 2 اور 4

(c) صرف 4

(d) 2 اور 3

21. With reference to the recently released Greening and Restoration of Wasteland with Agroforestry (GROW) report and portal launched by NITI Aayog, consider the following statements.

1. The GROW report aims to facilitate restoration projects to achieve national commitments to land degradation neutrality.
2. The report highlights that India has approximately 55.76 million hectares of wastelands, comprising 40% of the country's total geographical area (TGA).
3. One of the key features of the portal is the Agroforestry Suitability Index (ASI), which provides a standardised index for prioritising agroforestry interventions at the national level.

How many of the statements given above are correct ?

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) All three
- (d) None

हाल ही में जारी कृषि वानिकी (GROW) रिपोर्ट और नीति आयोग द्वारा लांच किये गये पोर्टल के साथ बंजर भूमि की हरियाली और बहाली के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें

1. GROW रिपोर्ट का लक्ष्य भूमि क्षरण तटस्थता के लिए राष्ट्रीय प्रतिबद्धताओं को प्राप्त करने के लिए बहाली परियोजनाओं को सुविधाजनक बनाना है।
2. रिपोर्ट में बताया गया है कि भारत में लगभग 55.76 मिलियन हेक्टेयर बंजर भूमि है जो देश के कुलभौगोलिक क्षेत्र (TGA) का 40% है।
3. प्रमुख विशेषताओं में से एक कृषि वानिकी उपयुक्तता सूचकांक (ASI) है, जो राष्ट्रीय स्तर पर कृषि वानिकी हस्तक्षेपों को प्राथमिकता देने के लिए एक मानकीकृत सूचकांक प्रदान करता है।

ऊपर दिए गए कथनों में से कितने सही हैं ?

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) तीनों
- (d) कोई भी नहीं

نیٹی آؤگ کے ذریعہ شروع کئے گئے پورٹل اور بنگر زمین کو شجرکاری کے ذریعہ سبز بنانے اور شروع کے حوالے سے درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1- Grow، رپورٹ کا مقصد انحطاط سے زمین کے تحفظ کی قومی ذمہ داری ادا کرنے کے لیے بحالی منصوبے تیار کرنا۔
- 2- اس رپورٹ میں اس بات کو اہمیت دی گئی کہ ہندوستان میں تقریباً 55.76 ملین ہیکٹر بنگر زمین ہے جو ملک کے مجموعی جغرافیائی رقبہ کا 40% ہے۔
- 3- پورٹل کا اہم پہلو "زراعتی جنگلات کی موزونیت کا اندراج" (ASI) ہے جو زراعتی جنگلات کی اولین اہمیت کو قومی سطح پر اندراج کا معیار پیش کرتا ہے۔

درج بالا سے کتنے بیان / بیانات درست ہیں؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

22. Which of the following can lead to an increase in the Money Multiplier within the Indian economy ?

1. Decrease in the Cash Reserve Ratio
2. Increase in the Statutory Liquidity Ratio
3. Decrease in the rate of interest on loans

How many of the statements given above are correct ?

(a) Only one

(b) Only two

(c) All three

(d) None

निम्नलिखित में से कौन भारतीय अर्थव्यवस्था के भीतर धन गुणक में वृद्धि का कारण बन सकता है ?

1. नकद आरक्षित अनुपात में कमी
2. वैधानिक तरलता अनुपात में वृद्धि
3. ऋण पर ब्याज दर में कमी

ऊपर दिए गए कथनों में से कितने सही हैं ?

(a) केवल एक

(b) केवल दो

(c) तीनों

(d) कोई नहीं

ہندوستان کی معیشت میں پیسہ کی گنا اضافے کے مقصد سے، درج ذیل سے کون سا طریقہ بہتر رہنمائی کر سکتا ہے؟

1- ذخیرہ کیش کے تناسب میں کمی

2۔ قانونی رعایت کے ذریعہ تناسب میں اضافہ

3۔ قرضوں پر سود کی شرح میں کمی

درج بالا سے کتنے جواب درست ہیں؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

23. A sudden shift from import tariffs to free trade may induce short-term employment in

- (a) Import competing industries
- (b) Industries that are only exporters
- (c) Industries that sell locally and export
- (d) Industries that neither import nor export

آयात शुल्ک سے मुक्त व्यापार کی ओر اچانک बदلاو अल्पकालिक रोजगार को प्रेरित कर सकता है

- (a) प्रतिस्पर्धी उद्योगों का आयात
- (b) ऐसे उद्योग जो केवल निर्यातक हैं
- (c) उद्योग जो स्थानीय स्तर पर बेचते हैं और निर्यात करते हैं
- (d) ऐसे उद्योग जो न तो आयात करते हैं और न ही निर्यात करते हैं

درآمد محصولات سے بری تجارت کی جانب احیاناً تبدیلی، کم عرصہ کے لیے کسی میدان میں روزگار کا باعث ہو سکتی ہے؟

(a) درآمد کے لیے مقابلہ جاتی صنعتیں

(b) برآمد کے لیے صنعتیں

(c) صنعتیں جو مقامی طور پر فروخت کرتی ہیں اور برآمد بھی کرتی ہیں۔

(d) صنعتیں جو نہ درآمد کرتی ہیں اور نہ برآمد

24. The Banks which are implementing the Micro Finance programme linked with Self Help Groups (SHGs) are :

- (a) Commercial and Cooperative Banks only
- (b) Regional Rural Banks and Cooperative Banks only
- (c) Regional Rural Banks and Commercial Banks only
- (d) Commercial, Cooperative and Regional Rural Banks

वे बैंक जो स्वयं सहायता समूहों (SHGs) से जुड़े सूक्ष्म वित्त कार्यक्रम को कार्यान्वित कर रहे हैं

- (a) केवल वाणिज्यिक और सहकारी बैंक
- ✓ (b) केवल क्षेत्रीय ग्रामीण बैंक और सहकारी बैंक
- (c) केवल क्षेत्रीय ग्रामीण बैंक और वाणिज्यिक बैंक
- (d) वाणिज्यिक, सहकारी और क्षेत्रीय ग्रामीण बैंक

خود امدادی گروپ (SHGs) کے ساتھ مربوط چھوٹے پیمانے کے سرمایہ کاری پروگرام کو جو بینک نافذ کرتے ہیں وہ کون سے ہوتے ہیں؟

- (a) صرف کمرشیل اور کوآپریٹو بینک
- (b) صرف علاقائی دیہی بینک اور کوآپریٹو بینک
- (c) صرف علاقائی دیہی بینک اور کمرشیل بینک
- (d) کمرشیل، کوآپریٹو اور علاقائی دیہی بینک

25. Balance of Payments under flexible exchange rate are corrected through :

- (a) Devaluation
- (b) Depreciation
- (c) Direct Control
- (d) Canalisation

लचीली विनिमय दर के तहत भुगतान संतुलन को निम्न के माध्यम से ठीक किया जाता है :

- (a) अवमूल्यन
- (b) मूल्यहास
- ✓ (c) प्रत्यक्ष नियंत्रण
- (d) canalisation

پاک داور شرح مبادلہ کے تحت، توازن اداگی کو کس طرح درست کیا جاسکتا ہے؟

- (a) قیمتوں میں کمی کر کے
- (b) وقت کے تعین سے قیمتوں میں کمی کر کے
- (c) براہ راست کنٹرول
- (d) ایک صلاحیت کی بنیاد پر لگاتار پیداوار کرنا

26. Which of the following organisations recently launched 'Future of Jobs Reports in 2023' ?

- (a) World Economic Forum
- (b) World Bank
- (c) International Monetary Fund
- (d) Asian Development Bank

निम्नलिखित में से किस संगठन ने हाल ही में 'फ्यूचर ऑफ जॉब्स रिपोर्ट्स इन 2023' लॉन्च किया है ?

- (a) विश्व आर्थिक मंच
- (b) विश्व बैंक
- (c) अंतर्राष्ट्रीय मुद्रा कोष
- (d) एशियाई विकास बैंक

درج ذیل سے کون سی تنظیموں نے 2023 میں "ملازمتوں کی رپورٹ برائے مستقبل" جاری کی ؟

(a) ورلڈ ایکنامک فارم

(b) عالمی بینک

(c) بین الاقوامی مالیاتی بینک

(d) ایشیائی ترقیاتی بینک

27. Consider the following statements about the State of India's Digital Economy (SIDE) Report, 2024

1. The Niti Ayog releases the report
2. India is the second largest digitized country in the world after the US
3. The ranking is based on the 5 pillars of Connect, Harness, Innovate, Protect and Sustain (CHIPS) framework.

How many of the statements given above are correct ?

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) All three
- (d) None

भारत की डिजिटल अर्थव्यवस्था की स्थिति (SIDE) रिपोर्ट, 2024 के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार कीजिये

1. नीति आयोग ने इस रिपोर्ट को जारी किया
2. अमेरिका के बाद भारत दुनिया का दूसरा सबसे बड़ा डिजिटलीकृत देश है
3. यह रैंकिंग कनेक्ट, हार्नेस, इनोवेट, प्रोटेक्ट एंड सस्टेन (CHIPS) रूपरेखा पर आधारित है

ऊपर दिए गए कथनों में से कितने सही हैं ?

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) तीनों
- (d) कोई नहीं

ہندوستان کی ڈیجیٹل معیشت (SIDE) کی 2024 کی رپورٹ سے متعلق درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

- 1- نیٹی آئیوگ نے رپورٹ جاری کی
- 2- امریکہ کے بعد ہندوستان دوسری بڑی ڈیجیٹل معیشت ہے۔
- 3- یہ درجہ بندی پانچ پیمانوں کی بنیاد پر کی گئی۔ تال میل، مدافعت، اختراع، تحفظ اور پائیداری

مندرجہ بالا دئے گئے بیانات میں سے کتنے درست ہیں؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

28. Consider the following statements :

1. Capital gains Tax is imposed on any profit or gain that arises from the sale of a 'capital asset' including land, buildings, houses, patents, trademarks and copyrights.
2. Security Transaction Tax is a direct tax charged on purchasing and selling securities listed on the domestic exchange rate.
3. The Commodities Transaction Tax is a tax placed on exchange-traded non-agricultural commodities derivatives in India.

How many of the statements given above is/are correct ?

(a) Only one

(b) Only two

(c) All three

(d) None

निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. पूंजीगत लाभ कर किसी भी लाभ या लाभ पर लगाया जाता है जो भूमि, भवन, मकान, पेटेंट, ट्रेडमार्क और कॉपीराइट सहित 'पूंजीगत संपत्ति' की बिक्री से उत्पन्न होता है।
2. सुरक्षा लेनदेन कर घरेलू विनिमय दर पर सूचीबद्ध प्रतिभूतियों की खरीद और बिक्री पर लगाया जाने वाला प्रत्यक्ष कर है।
3. क्मोडिटी लेनदेन कर भारत में एक्सचेंज-ट्रेडेड गैर-कृषि क्मोडिटी डेरिवेटिव पर लगाया जाने वाला कर है।

ऊपर दिए गए कथनों में से कितने सही हैं ?

(a) ✓ केवल एक

(b) केवल दो

(c) तीनों

(d) कोई नहीं

درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

- 1- اصول اسی ٹیکس یا حاصل شدہ رستم پر لگایا جاسکتا ہے جو کسی مالی اثاثہ بشمول زمین، عمارت، گھر، پینٹ، ٹریڈ مارکس اور کاپی رائٹ سے حاصل ہوتا ہے۔

2- تبادلہ رستم پر ٹیکس وہ ٹیکس ہے جو اندرون ملک زر مبادلہ کی شرح کی فہرست میں شامل سیکوریٹیز کی خرید و فروخت پر عائد ہوتا ہے۔

3- ہندوستان میں سامان پر لگنے والا "تبادلہ ٹیکس" وہ ٹیکس ہے جو غیر زراعتی اشیاء کے تبادلہ کی تجارت پر عائد کیا جاتا ہے۔

دئے گئے بیانات میں سے کتنے بیانات درست ہیں؟

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) تینوں

(d) کوئی نہیں

29. Which of the following statements is correct with respect to the term "cognitive environment"?

- (a) Cognitive environments are rich in natural elements, and biodiversity can reduce stress levels but have limited influence on promoting sustainable behaviour among individuals.
- (b) A well-developed cognitive environment promotes awareness and understanding of ecological principles, fostering behaviours that lead to conservation and sustainable use of resources.
- (c) The cognitive environment is primarily influenced by urban design and architecture, with negligible effects on individual behaviour regarding environmental sustainability.
- (d) Cognitive environments have no significant role in environmental psychology and are less important than economic incentives in encouraging sustainable environmental behaviours.

"سंज्ञاناत्मक वातावरण" शब्द के संबंध में निम्नलिखित कथनों में से कौन सा सही है ?

- (a) संज्ञानात्मक वातावरण प्राकृतिक तत्वों से समृद्ध हैं, और जैव विविधता तनाव के स्तर को कम कर सकती है लेकिन व्यक्तियों के बीच स्थायी व्यवहार को बढ़ावा देने पर सीमित प्रभाव डालती है।
- (b) एक अच्छी तरह से विकसित संज्ञानात्मक वातावरण पारिस्थितिक सिद्धांतों के बारे में जागरूकता और समझ को बढ़ावा देता है, ऐसे व्यवहार को बढ़ावा देता है जो संसाधनों के संरक्षण और टिकाऊ उपयोग को बढ़ावा देता है।
- (c) संज्ञानात्मक वातावरण मुख्य रूप से शहरी डिजाइन और वास्तुकला से प्रभावित होता है, जिसमें व्यक्तिगत व्यवहार के संबंध में पर्यावरणीय स्थिरता पर नगण्य प्रभाव पड़ता है।
- (d) संज्ञानात्मक वातावरण की पर्यावरण मनोविज्ञान में कोई महत्वपूर्ण भूमिका नहीं है और टिकाऊ पर्यावरणीय व्यवहार को प्रोत्साहित करने में आर्थिक प्रोत्साहन की तुलना में यह कम महत्वपूर्ण है।

- ”ادرا کی ماحولیات“ کے تعلق سے درج ذیل میں سے کون سا بیان درست ہے؟
- (a) ادرا کی ماحولیات قدرتی اجزاء سے بھرپور ہوتے ہیں اور حیاتیاتی تکثیر، دباؤ کی سطحیت کو کم کر سکتی ہے لیکن انفرادی میں پائیدار برتاؤ کے مندرغ پر محدود اثر رکھتی ہیں۔
- (b) ایک بخوبی مندرغ شدہ ادرا کی ماحولیات، ماحولیات کی بیداری اور شعور کو مندرغ دیتا ہے، ایسے برتاؤ کی انزائش کرتا ہے جو وسائل کے تحفظ اور پائیدار استعمال کی جانب ترقی پاتا ہے۔
- (c) ادرا کی ماحولیات، بنیادی طور پر شہری ڈیزائن اور علم تعمیر سے متاثر ہوتا ہے جس کا ماحولیات کی پائیداری سے متعلق انفرادی برتاؤ پر متاثر نظر انداز ہوتا ہے۔
- (d) ادرا کی ماحولیات کا ماحولیات کی نفسیات میں کوئی اہم کردار نہیں ہوتا اور پائیدار ماحولیات کی برتاؤ کی حوصلہ افزائی میں اقتصادی ترغیب سے کم اہمیت رکھتا ہے۔

30. Consider the following statements about the pyramid of biomass in different ecosystems.

1. In terrestrial ecosystems, the biomass pyramid is usually inverted, indicating that the biomass of consumers is greater than that of producers.
2. In aquatic ecosystems, the biomass pyramid can be upright, with a larger biomass of phytoplankton supporting a smaller biomass of zooplankton.
3. The biomass pyramid represents the actual weight of the organisms present in each trophic level at a specific time.

Which of the above statement(s) is/are correct ?

- (a) 1 and 2 Only (b) 2 and 3 Only
(c) 3 Only (d) 1, 2 and 3

विभिन्न पारिस्थितिक तंत्रों में बायोमास के पिरामिड के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें।

1. स्थलीय पारिस्थितिक तंत्र में, बायोमास पिरामिड आमतौर पर उल्टा होता है, जो दर्शाता है कि उपभोक्ताओं का बायोमास उत्पादकों की तुलना में अधिक है।
2. जलीय पारिस्थितिक तंत्र में, बायोमास पिरामिड सीधा हो सकता है, जिसमें फाइटोप्लांकटन का एक बड़ा बायोमास ज़ोप्लांकटन के एक छोटे बायोमास का समर्थन करता है।
3. बायोमास पिरामिड एक विशिष्ट समय में प्रत्येक पोषी स्तर में मौजूद जीवों के वास्तविक वजन का प्रतिनिधित्व करता है।

उपरोक्त कथनों में से कौन सा/से कथन सही हैं।

- (a) केवल 1 और 2 (b) केवल 2 और 3
(c) केवल 3 (d) 1, 2, और 3

مختلف ماحولیاتی نظاموں میں حیاتی تودوں کے اہرام سے متعلق درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

- 1۔ ماحولیاتی نظاموں کے کرہ ارض کے تعلق سے، حیاتیاتی تودوں کے اہرام عام طور پر اونڈھی شکل کے ہوتے ہیں جو اس جانب اشارہ کرتے ہیں کہ صارفین کا حیاتیاتی تودہ پیدا کرنے والوں کے تودوں سے زیادہ ہوتا ہے۔

2- آبی ماحولیاتی نظام میں، حیاتیاتی تودے اوپر کی جانب کھڑے ہوئے ہو سکتے ہیں جس میں "پائینٹیشن" کے زیادہ تر تودے، "زیو پلینٹیشن" جت چھوٹے تودے کو ہمارا دیتے ہوئے موجود ہوتے ہیں

3- حیاتیاتی مادوں کے تودے ان حیوانی اجسام کے وزن کی نمائندگی کرتے ہیں جو ایک مخصوص وقت میں ہر ایک تغذیاتی سطح کو عبور کرتے ہیں۔

درج بالا بیانات میں سے کون سا / ے درست ہے / ہیں

(a) صرف 1 اور 2

(b) صرف 2 اور 3

(c) صرف 3

(d) 1 اور 2 اور 3

31. Match the following pollutants with their primary sources.

Pollutants		Sources	
I	Lead	A	Vehicle exhaust
II	Carbon Monoxide	B	Industrial processes and paint in old buildings
III	Nitrogen Oxides	C	Used in refrigeration, air conditioning systems, and aerosol propellants
IV	Chlorofluorocarbons (CFCs)	D	Burning of fossil fuels in power plants

Choose the appropriate answer from the options given below.

(a) I-A, II- C, III-D, IV-B

(b) I-B, II-A, III-D, IV-C

(c) I-A, II-B, III-D, IV-C

(d) I-D, II-A, III-B, IV-C

নিম্নলিখিত প্রদূষকوں کا उनके प्राथमिक स्रोतों से मिलान करें :

प्रदूषक		स्रोत	
I	सीसा धातु	A	वाहन निकास
II	कार्बन मोनोऑक्साइड	B	औद्योगिक प्रक्रियाएं और पुरानी इमारतों में पेंट
III	नाइट्रोजन ऑक्साइड	C	प्रशीतन एयर कंडीशनिंग सिस्टम और एयरोसोल प्रणोदक में उपयोग
IV	क्लोरोफ्लोरोकार्बन (CFCs)	D	बिजली संयंत्रों में फासिल ईंधन जलाना

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनें।

(a) I-A, II- C, III-D, IV-B

(b) I-B, II-A, III-D, IV-C

(c) I-A, II-B, III-D, IV-C

(d) I-D, II-A, III-B, IV-C

درج ذیل آلودگیوں کو ان کے بنیادی مآخذ سے جوڑیے:

آلودہ کرنے والے مادے		مآخذ	
I	جست	A	گاڑیوں کا دھواں
II	کاربن مونو آکسائیڈ	B	صنعتی سرگرمی اور پرانی عمارات کا رنگ روغن
III	نائٹروجن آکسائیڈ	C	فینرج، ایرکنڈیشننگ نظام اور ہوائی بحارات کا پھیلنا
IV	کلوروفیسروکاربن (CFCs)	D	پاور پلانٹس میں زیر زمین باقیات پر مشتمل ایندھن کا جلنا

درج ذیل دئے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

IV-B, III-D, II-C, I-A (a)

IV-C, III-D, II-A, I-B (b)

IV-C, III-D, II-B, I-A (c)

IV-C, III-B, II-A, I-D (d)

32. Regarding the Appendices of the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), consider the following statements:

1. Appendix I involves species protected by at least one country seeking assistance from other CITES Parties to control their trade
2. Appendix II regulates trade in species that may become threatened if not controlled, even if they are not currently endangered.
3. Appendix III permits trade in species threatened with extinction only under exceptional circumstances.

Which of the above statement is/are incorrect? Choose the appropriate answer from the options given below.

- (a) 2 only
- (b) 1 and 2 only
- (c) 1 and 3 only
- (d) 1, 2 and 3

वन्य जीवों और वनस्पतियों की लुप्तप्राय प्रजातियों (CITES) में अंतर्राष्ट्रीय व्यापार पर कन्वेंशन के परिशिष्टों के संबंध में, निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. परिशिष्ट I में कम से कम एक देश द्वारा संरक्षित प्रजातियां शामिल हैं जो अपने व्यापार को नियंत्रित करने के लिए अन्य CITES पार्टियों से सहायता मांग रही हैं
2. परिशिष्ट II उन प्रजातियों के व्यापार को नियंत्रित करता है जिन्हें नियंत्रित नहीं किए जाने पर खतरा हो सकता है, भले ही वे वर्तमान में खतरे में न हों।
3. परिशिष्ट III केवल असाधारण परिस्थितियों में विलुप्त होने के खतरे वाली प्रजातियों में व्यापार की अनुमति देता है।

اوپر دیکھ کر اس سے کون سا کلام درست ہے؟ نیچے دیے گئے विकल्पों में से उचित उत्तर चुनें

(a) केवल 2

(b) केवल 1 और 2

(c) केवल 1 और 3

(d) 1, 2 और 3

جنگلی نباتات و حیاتیات کی نایاب قسموں سے متعلق بین الاقوامی تجارت کا معاہدہ (CITES) کے ضمیمہ 1 میں درج ذیل نباتات پر غور کیجئے:

1۔ ضمیمہ I میں دو اقسام شامل ہیں جن کو کم از کم ایک ملک سمجھ دیتا ہے جو CITES کے کان سے ان کی تجارت کو گنٹ رول کرنے کے لیے مدد حاصل کرتا ہے۔

2۔ ضمیمہ II ان اقسام کی تجارت کو پابندی عطا کرتا ہے جن کو اگر گنٹ رول سے کیا گیا تو ان کے تہیہ و جانے کا خطرہ ہے، مگر ان کی تجارت کی ضرورتیں ہیں۔

3۔ ضمیمہ III ان اقسام کی تجارت کی اجازت دیتا ہے جو صرف کچھ مخصوص حالات میں ہی نایاب ہونے کے خطرے سے لاحق ہیں۔

درج بالا بیانات میں سے کون سا / سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل میں سے کئے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے۔

(a) صرف 2

(b) صرف 1 اور 2

(c) صرف 1 اور 3

(d) 1 اور 2 اور 3

33. Which of the following statements regarding the Kyoto Protocol is/are correct ?

- 1) It is an international treaty that extends the 1992 United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) and commits its parties by setting internationally binding emission reduction targets.
- 2) The protocol was adopted in Kyoto, Japan, but it was signed in Rio de Janeiro.
- 3) Annex I countries committed to reducing their greenhouse gas emissions to levels below their 1990 levels, while non-Annex I countries have no legally binding targets.
- 4) The Clean Development Mechanism (CDM) is one of the Kyoto Protocol's flexibility mechanisms.

Select the correct answer using the code given below:

(a) 1 and 3 only

(b) 2, 3 and 4 only

(c) 1, 3 and 4 only

(d) 1, 2, 3 and 4

ک्यوٹو پروٹوکال کے संबंध में निम्नलिखित में से कौन सा/से कथन सही है/हैं ?

- 1) यह एक अंतरराष्ट्रीय संधि है जो 1992 के जलवायु परिवर्तन पर संयुक्त राष्ट्र फ्रेमवर्क कन्वेंशन (UNFCCC) का विस्तार करती है और अंतरराष्ट्रीय स्तर पर बाध्यकारी उत्सर्जन कटौती लक्ष्य निर्धारित करके अपनी पार्टियों को प्रतिबद्ध करती है।
 - 2) प्रोटोकॉल जापान के क्योटो में अपनाया गया था, लेकिन इस पर हस्ताक्षर रियो डी जनेरियो में किए गए थे।
 - 3) अनुबंध 1 देश अपने ग्रीनहाउस गैस उत्सर्जन को 1990 के स्तर से नीचे के स्तर तक कम करने के लिए प्रतिबद्ध हैं, जबकि गैर-अनुलग्नक I देशों के पास कोई कानूनी रूप से बाध्यकारी लक्ष्य नहीं है।
 - 4) स्वच्छ विकास तंत्र (CDM) क्योटो प्रोटोकॉल के लचीले तंत्रों में से एक है।
- नीचे दिए गए कोड से सही उत्तर चुनिए
- (a) केवल 1 और 3
 - (b) केवल 2, 3 और 4
 - (c) केवल 1, 3 और 4
 - (d) 1, 2, 3 और 4

”کیوٹو پروٹوکول“ کے تعلق سے درج ذیل بیانات میں کون سے درست ہیں / ہے؟

- 1) یہ ایک بین الاقوامی معاہدہ ہے جو 1992 کے اقوام متحدہ کے کنونشن - موسمیاتی تبدیلی کے مندرجہ ذیل کے توسیع کرتا ہے اور اس کے مندرجہ ذیل کو اخراج گیس کم کرنے کے اہداف کے حصول کا پابند بناتا ہے۔
 - 2) ”کیوٹو پروٹوکول“ کو جاپان میں منظور کیا گیا تھا لیکن اس پر شہر ریو ڈی جیز یو میں دستخط کئے گئے تھے۔
 - 3) ضمیمہ 1: مندرجہ ذیل اپنے گرین ہاؤس گیس اخراج کو 1990 کی سطح سے نیچے لانے کی پابند تھے جب کہ غیر ضمیمہ 1 میں شامل ممالک کے لیے قانونی پابندیاں نہیں تھیں۔
 - 4) صاف شفاف طریقہ ہائے ترقی (CDM) ”کیوٹو پروٹوکول“ کے لحاظ سے طریقوں میں سے ایک ہے۔
- درج ذیل کوڈ کا استعمال کرتے ہوئے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف 1 اور 3

(b) صرف 2، 3 اور 4

(c) صرف 1، 3 اور 4

(d) 1، 2، 3 اور 4

34. Which of the following Elephant reserves is not included in the CITES Monitoring the Illegal Killing of Elephants (MIKE) Programme?

(a) Mayurbhanj Elephant Reserve	(b) Mysore Elephant Reserve
(c) Singhbhum Elephant Reserve	(d) Wayanad Elephant Reserve

निम्नलिखित में से कौन सा हाथी रिजर्व हाथियों की अवैध हत्या की निगरानी करने वाले CITES (MIKE) कार्यक्रम में शामिल नहीं है?

- (a) मयूरभंज हाथी रिजर्व
- (b) मैसूर हाथी रिजर्व
- (c) सिंहभूम हाथी रिजर्व
- (d) वायनाड हाथी रिजर्व

درج ذیل ہاتھیوں کی حفاظت گاہوں سے کون سی حفاظت گاہ CITES کے زیر نگرانی ہاتھیوں کے غیر متانونی قتل پروگرام (MIKE) میں شامل ہیں / ہیں؟

- (a) میور بھنج ہاتھیوں کی حفاظت گاہ
- (b) میسور ہاتھیوں کی حفاظت گاہ
- (c) سنگھ بھوم ہاتھیوں کی حفاظت گاہ
- (d) وایناڈ ہاتھیوں کی حفاظت گاہ

35. With reference to 'One Horned Rhinoceros' consider the following statements :

1. One-horned rhinoceros is naturally found in India only
2. One Horned Rhino is listed as critically endangered on the IUCN Red List
3. One Horned Rhino is given legal protection under Schedule I of the Wildlife Protection Act, 1972

Which of the above statements is/are correct? Choose the appropriate answer from the options given below.

- (a) 1 and 2
- (b) 2 only
- (c) 1 and 3
- (d) 3 only

एक सींग वाले गैंडे के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. एक सींग वाला गैंडा प्राकृतिक रूप से केवल भारत में ही पाया जाता है।
2. एक सींग वाले गैंडे को IUCN (Red list) रेड लिस्ट में गंभीर रूप से लुप्तप्राय के रूप में सूचीबद्ध किया गया है।
3. एक सींग वाले गैंडे को वन्यजीव संरक्षण अधिनियम, 1972 की अनुसूची I के तहत कानूनी सुरक्षा दी गई है।

उपरोक्त में से कौन सा कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनें

- (a) 1 और 2
- (b) केवल 2
- (c) 1 और 3
- (d) केवल 3

ایک سینک والے رہائینو کے حوالے سے درج ذیل پر غور کیجیے:

1- ایک سینک والے رہائینو صرف ہندوستان میں پائے جاتے ہیں۔

2- ایک سینک والے رہائینو IUCN کی "سرخ فہرست" خطرہ کا سامنا کرنے والے جانوروں میں شمار کیے جاتے ہیں۔

3- ایک سینک والے رہائینو کو "حیوانات تحفظ قانون 1972" کے ضمیمہ 1 کے تحت قانونی تحفظ دیا گیا ہے۔

درج بالا سے کون سا بیان درست ہے / ہیں؟

(a) ایک اور 2

(b) صرف 2

(c) 1 اور 3

(d) صرف 3

36. Consider the following statements with respect to Global Resources Outlook 2024

1. The report is released by the United Nations Environment Programme (UNEP) and the International Resource Panel (IRP)
2. The theme of the report is "Bend the Trend: Pathways to a Liveable Planet as Resource Use Spikes."
3. It suggests that resource exploitation is expected to increase by 60% by 2060 compared to 2020.
4. It shows that Global consumption of resources has tripled in the past 50 years

Which of the above statements is/are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

(a) 1, 2 and 4 Only

(b) 2 and 4 Only

(c) 2, 3 and 4 Only

(d) 1, 2, 3 and 4

گلوبل ریسورس آؤٹلوک 2024 کے संबंध में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

- 1) रिपोर्ट संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP) और अंतर्राष्ट्रीय संसाधन पैनल (IRP) द्वारा जारी की गई है।
- 2) रिपोर्ट का विषय "Bend the trend: संसाधन उपयोग स्पाइक्स के रूप में एक रहने योग्य ग्रह के रास्ते" है।
- 3) यह सुझाव देता है कि 2020 की तुलना में 2060 तक संसाधन दोहन में 60% की वृद्धि होने की उम्मीद है।
- 4) यह दर्शाता है कि पिछले 50 वर्षों में संसाधनों की वैश्विक खपत तीन गुना हो गई है

उपरोक्त में से कौन सा/से कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

(a) केवल 1, 2 और 4

(b) केवल 2 और 4

(c) केवल 2, 3 और 4

(d) 1, 2, 3 और 4

“एमाली डी सैल की गम्हानी” 2024 के हवालے ے درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

(1) یہ رپورٹ اقوام متحدہ کے “ماحولیاتی پروگرام” (UNEP) اور “بین الاقوامی وسائل کے پینل” (IRP) کے ذریعہ جاری کی گئی ہے۔

(2) رپورٹ کا حتمی موضوع ہے: تبدیلی رجحان: ایک قابل رہائش سیارہ کو وسائل کے صحیح استعمال سے قابل رہائش بنانے کا راستہ۔

(3) اس کی تجویز ہے کہ 2020 کے مقابلہ میں 2060 تک وسائل کے استعمال میں 60% تک اضافہ ہو جائے گا۔

(4) اس سے ظاہر ہوتا ہے کہ وسائل کی عالمی کھپت گزشتہ 50 سالوں میں تین گنا ہو گئی ہے۔

درج بالا میں سے کون سا بیانات درست ہے / ہیں؟ نیچے دیے گئے جوابات میں سے سب سے موزوں جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف 1 اور 4

(b) صرف 2 اور 4

(c) صرف 2، 3 اور 4

(d) 1 اور 2، 3 اور 4

37. With respect to the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), which of the following statements is incorrect :

- (a) Membership in the IPCC is open to all members of the WMO and the UNEP
- (b) The IPCC specializes in carrying out its own original research
- (c) The IPCC is the UN body for assessing the science related to climate change
- (d) The main activity of the IPCC is the preparation of reports assessing the state of knowledge of climate change.

جलवायु परिवर्तन पर अंतर सरकारी पैनल (IPCC) के संबंध में, निम्नलिखित में से कौन सा कथन गलत है :

- (a) ✓ आईपीसीसी में सदस्यता डब्लूएमओ और यूएनईपी के सभी सदस्यों के लिए खुली है।
- (b) आईपीसीसी अपना मूल अनुसंधान करने में माहिर है
- (c) आईपीसीसी जलवायु परिवर्तन से संबंधित विज्ञान का आकलन करने के लिए संयुक्त राष्ट्र निकाय है
- (d) आईपीसीसी की मुख्य गतिविधि जलवायु परिवर्तन के ज्ञान की स्थिति का आकलन करने वाली रिपोर्ट तैयार करना है।

جاتی تبدیلی کے بین الحکومتی پینسل (IPCC) کے حوالے سے درج ذیل بیانات سے کون سا بیان درست نہیں

- (a) IPCC کی رکنیت، WMO اور UNEP کے تمام ارکان کے لیے کھلی ہے۔
 (b) IPCC اپنی اصلی تحقیقی کام میں خصوصیت رکھتی ہے۔
 (c) IPCC، اقوام متحدہ کا ایک ادارہ ہے۔
 (d) IPCC کی خاص سرگرمی ہے۔ موسمیاتی تبدیلی کی تازہ معلومات کی جانچ رپورٹ تیار کرنا۔

38. With reference to Sangam age in India, consider the following statements :

1. Major Rock Edict VII of Asoka tells us about the Sangam kingdoms
2. Tolkappiyam is the most ancient book on Tamil grammar
3. Silappadikaram is attributed to a prince-turned-monk Ilango Adigal
4. Puhar was an important port on the West coast

Which of the statements given above are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

- (a) 1 and 2 only
- (b) 2 and 3 only
- (c) 2, 3 and 4 only
- (d) All of them

भारत में संगम युग के संदर्भ में, निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. अशोक का प्रमुख शिलालेख VII हमें संगम साम्राज्यों के बारे में बताता है।
2. ✓ तोल्काप्पियम तमिल व्याकरण की सबसे प्राचीन पुस्तक है।
3. ✓ सिलप्पदिकारम का श्रेय राजकुमार से भिक्षु बने इलंगो आदिगल को दिया जाता है।
4. पुहार पश्चिमी तट पर एक महत्वपूर्ण बंदरगाह था।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा सही है? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

- (a) केवल 1 और 2
- (b) ✓ केवल 2 और 3
- (c) केवल 2, 3 और 4
- (d) सभी

ہندوستان میں تاریخی سنگم عہد کے حوالے سے درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:
 1. ایشوک کے اہم چٹان شاہی فرمان Edict-VII، سنگم سلطنت کے متعلق معلومات فراہم کرتا ہے۔
 2. ✓ تولکاپپیام تاملی گرامر کی سب سے پرانے کی کتاب ہے۔
 3. ✓ سیلپادیکارم کا شریہ راجکمار سے بھکشو بنے ایلنگو آدیگال کو دیا جاتا ہے۔
 4. پوہار مغربی کنارے پر ایک اہم بندرگاہ تھی۔
 ذیل دیے گئے بیانات میں سے کون سا صحیح ہے؟ نیچے دیے گئے اختیارات میں سے سب سے زیادہ مناسب جواب چنیں۔

3۔ "سل پڈی کرم" شہزادہ سے سادھویں میں تبدیل ایلا گواہی کے تئیں منسوب ہے۔

4۔ معمر بنی اسلم پر "پہار" ایک اہم بندرگاہ تھی۔

درج بالا میں سے کون سے بیان درست ہیں؟ درج ذیل میں دیے گئے جوابات میں سے موزوں ترین جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) صرف ایک اور 2

(b) صرف 2 اور 3

(c) صرف 2، 3 اور 4

(d) سب

39. Which one of the following pairs is not correct ?

- (a) Lakshanadhyaksha: Coin minting
- (b) Ayudhadhyaksha: Weapon manufacturing & defence department
- (c) Kupyadhyaksha: Officer of Port
- (d) Panyaadhksha: Office of Commerce department

निम्नलिखित में से कौन सा जोड़ा सही नहीं है ?

- (a) लक्षणाध्यक्ष : सिक्के ढालना
- (b) आयुधाध्यक्ष : हथियार निर्माण और रक्षा विभाग
- (c) कुप्याध्यक्ष : बंदरगाह का अधिकारी
- (d) पण्याध्यक्ष : वाणिज्य विभाग का कार्यालय

درج ذیل سے کون سا جوڑا درست نہیں ہے؟

- (a) لکشندھیہ کش - نکال
- (b) ایودھیہ کش - اسلحہ سازی اور شعبہ دفاع
- (c) کپادھیہ کش - بندرگاہ کا اہمیدار
- (d) پن یادھیہ کش - شعبہ تجارت کا اہمیدار

40. With reference to the Mansabdari system consider the following statements:

1. The mansab or rank awarded to an individual fixed both his status in the official hierarchy as well as his salary. It also fixed the number of armed retainers (tabinan) the holder of a mansab was supposed to maintain for the service of the state.
2. Mansabdari was a single service, combining both civil and military responsibilities.

3. An important development which is mentioned for the first time under Shah Jahan is the introduction of the du-aspa si-aspa.
4. All Mansabdars were primarily the Jagirdars but not all Jagirdars were Mansabdars.

Which of the statements given above are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

- (a) 1, 2 and 3
- (b) 1 and 2
- (c) 1, 3 and 4
- (d) 3 and 4

मनसबदारी व्यवस्था के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. किसी व्यक्ति को दिया जाने वाला मनसब या रैंक आधिकारिक पदानुक्रम में उसकी स्थिति और वेतन दोनों तय करता है। इसने मनसब धारक को राज्य की सेवा के लिए बनाए रखने वाले सशस्त्र अनुचरों (टैबिनन) की संख्या भी तय कर दी।
 2. मनसबदारी एक एकल सेवा थी, जिसमें नागरिक और सैन्य दोनों जिम्मेदारियाँ शामिल थीं।
 3. एक महत्वपूर्ण विकास जिसका उल्लेख पहली बार शाहजहाँ के शासनकाल में किया गया है वह दु-एस्पा सी-एस्पा की शुरूआत है।
 4. सभी मनसबदार मुख्यतः जागीरदार होते थे लेकिन सभी जागीरदार मनसबदार नहीं होते थे।
- ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा सही है? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

- (a) 1, 2 और 3
- (b) 1 और 2
- (c) 1, 3 और 4
- (d) 3 और 4

منصب داری نظام کے حوالے سے درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1۔ کسی شخص کو اس کی سرکاری درجہ بندی اور تنخواہ کی بنیاد پر منصب یا عہدہ دیا جاتا تھا۔ اس کی بنیاد پر اس کی فوج (ٹابینان) کی تعداد بھی طے کی جاتی تھی۔ منصب دار سے مملکت کی خدمات انجام دینے کی ذمہ داری کی امید کی جاتی تھی۔

2۔ منصب داری ایک عوامی خدمت تھی جس میں شہری اور فوجی ذمی داریاں شامل تھیں۔

3۔ شاہ جہاں کے دور حکومت میں سب سے پہلے دو اسپہ، سہ اسپہ کی شکل میں ایک اہم ترقیاتی نظام متعارف کیا گیا تھا۔

4۔ ابتدائی طور پر، منصب دار، جاگیردار ہوتے تھے لیکن سب جاگیردار، منصب دار نہیں ہوتے تھے۔

درج بالا سے کون سے بیانات درست ہیں؟ درج ذیل میں دیے گئے جوابات میں سے سب سے موزوں جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) 1 اور 2 اور 3

(b) 1 اور 2

(c) 1 اور 3 اور 4

(d) 3 اور 4

41. With reference to the Mughal Administration, consider the following statements:

1. Mir Bakhshi was the commander-in-chief
2. Mir Bakhshi kept a register of all the mansabdars who were employed for civil and military duties
3. The diwan-i-bayutat was an important officer who dealt with the household
4. The muhtasibs was to ensure the general observance of the rules of morality
5. In 1580, the empire, which by then had extended to include Gujarat, Bihar and Bengal, was divided into fifteen subahs

Which of the statements given above are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

- (a) 1, 2 and 3 only
- (b) 2, 3 and 4 only
- (c) 3, 4 and 5 only
- (d) All of the above

मुगल प्रशासन के संदर्भ में, निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. ✓मीर बख्शी सेनापति था (commander in Chief)
2. ✓मीर बख्शी उन सभी मनसबदारों का एक रजिस्टर रखता था जो नागरिक और सैन्य कर्तव्यों के लिए नियुक्त किए गए थे।
3. ✓दीवान-ए-बयुतात एक महत्वपूर्ण अधिकारी था जो घर-परिवार से संबंधित होता था।
4. मुहतासिब को नैतिकता के नियमों का सामान्य पालन सुनिश्चित करना था।
5. 1580 में, साम्राज्य जो तब तक गुजरात, बिहार और बंगाल तक फैल चुका था, पंद्रह सूबों में विभाजित हो गया था

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा सही है? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

- (a) ✓केवल 1, 2 और 3
- (b) केवल 2, 3 और 4
- (c) केवल 3, 4 और 5
- (d) उपरोक्त सभी

۱۔ پیر علی گڑھ میں

۳۔ دروغان جو تاحے ایک اہم کردار جو تاحہ اور ان کے رشتہ کا مضمون کا مضمون اور جو تاحہ

در مختار کا نام اصول اختلاف ہے کی عام فقہیل کو یقینی نہ تھا

1580ء میں اس وقت کی سلطانہ، گجرات، ہند اور بنگال تک توسیع حاصل کر چکی تھی جو ہندو،

درج بالا دئے گئے جوابات میں سے کون سے درست ہیں؟ درج ذیل میں دئے گئے جوابات میں سے موزوں کا انتخاب کیجئے:

(b) صرف 23/4

— (d)

(Author)

(Literary work)

1. Minhaj Us Siraj:

Tabakate Nasiri

2. Ziauddin Barani:

Futuhat-e – Firoz Shahi

3. Gulbadan Begum:

Humayunnama

4. Amir Khusrau:

Tughlaqnama

5. Ishwardasnagar:

Futuhat e Alamgiri

6. ~~Abul Fazl:~~

Tabaqat-e-Akbari

How many of the above pairs are correctly matched? Choose the most appropriate answer from the options given below.

(a) Only three

(b) Only four

(c) **Only Five**

(d) All of the above

प्राचीन भारतीय इतिहास के संदर्भ में, निम्नलिखित युग्मों पर विचार करें :

(लेखक)	(साहित्यिक रचना)
1. मिन्हाज अस सिराज:	तबकात-ए-नासिरी
2. जियाउद्दीन बरनी:	फुतुहात-ए-फिरोजशाही
3. गुलबदन बेगम:	हुमायूँनामा
4. अमीर खुसरो:	तुगलकनामा
5. ईश्वरदासनगर:	फुतुहात-ए-आलमगीरी
6. अबुल फजल:	तबकात-ए-अकबरी

उपरोक्त में से कितने जोड़े सही सुमेलित हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

(a) केवल तीन	(b) केवल चार
(c) केवल पाँच	(d) उपरोक्त सभी

ہندوستان کی قدیم تاریخ کے حوالے سے درج ذیل جوڑوں پر غور کیجیے:

مصنف	ادبی تصانیف
1- منہاج السراج	طبقات نامری
2- ضیاء الدین برنی	فتوحات فیروز شاہی
3- گلبدن بیگم	ہمایوں نامہ
4- امیر خسرو	تخلیق نامہ
5- ایٹور داس ٹاگر	فتوحات عالمگیری
6- ابوالفضل	طبقات اکبری

درج بالا سے کتنے جوڑے درست ہیں؟ نیچے دئے گئے جوابات سے موزوں ترین کا انتخاب کیجئے:

- (a) صرف تین
(b) صرف چار
(c) صرف پانچ
(d) سب

43. Match the descriptions (1-4) with the events/organizations (A-D) in the Indian freedom struggle.

- This incident involved the assassination attempt of a British official in India, marking a shift towards violent acts against British rule.
- This revolutionary movement aimed to overthrow British rule through an armed uprising. They used a publication to spread their message and influenced soldiers fighting alongside a foreign power to revolt.

3. This organization focused on armed struggle for complete independence from British rule. They carried out daring actions to fund their activities.
4. This case involved a plot by revolutionaries to assassinate a high-ranking British official in India. The assassination attempt failed, but it marked a significant event in the fight for independence.

Events/Organizations:

- A. Muzaffarpur Murder Case
- B. Delhi Conspiracy Case
- C. Ghadr Party
- D. Hindustan Republican Association (HRA)

Choose the most appropriate answer from the options given below.

- (a) 1-C, 2-A, 3-D, 4-B
- (b) 1-C, 2-A, 3-B, 4-D
- (c) 1-A, 2-C, 3-D, 4-B
- (d) 1-C, 2-D, 3-A, 4-B

विवरणों (1-4) को भारतीय स्वतंत्रता संग्राम की घटनाओं/संगठनों (A-D) से मिलाएँ।

1. इस घटना में भारत में एक ब्रिटिश अधिकारी की हत्या का प्रयास शामिल था, जो ब्रिटिश शासन के खिलाफ हिंसक कृत्यों की ओर एक बदलाव का प्रतीक था।
2. इस क्रांतिकारी आंदोलन का उद्देश्य सशस्त्र विद्रोह के माध्यम से ब्रिटिश शासन को उखाड़ फेंकना था। उन्होंने अपना संदेश फैलाने के लिए एक प्रकाशन का उपयोग किया और विदेशी शक्ति के साथ लड़ने वाले सैनिकों को विद्रोह के लिए प्रभावित किया।
3. इस संगठन ने ब्रिटिश शासन से पूर्ण स्वतंत्रता के लिए सशस्त्र संघर्ष पर ध्यान केंद्रित किया। उन्होंने अपनी गतिविधियों को वित्तपोषित करने के लिए साहसिक कार्य किए।
4. इस मामले में क्रांतिकारियों द्वारा भारत में एक उच्च पदस्थ ब्रिटिश अधिकारी की हत्या की साजिश शामिल थी। हत्या का प्रयास विफल रहा, लेकिन इसने स्वतंत्रता की लड़ाई में एक महत्वपूर्ण घटना को चिह्नित किया।

आयोजन/संगठन:

- A. मुजफ्फरपुर हत्याकांड
- B. दिल्ली षडयंत्र केस
- C. ग़ादर पार्टी
- D. हिंदुस्तान रिपब्लिकन एसोसिएशन (HRA)

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

- (a) 1-C, 2-A, 3-D, 4-B
- (b) 1-C, 2-A, 3-B, 4-D
- (c) 1-A, 2-C, 3-D, 4-B
- (d) 1-C, 2-D, 3-A, 4-B

ہندوستان کی جدوجہد آزادی کے واقعات / تنظیموں کو (4-1) کے تحت دئے گئے بیانات سے جوڑئے:

1- اس واقعہ میں، ہندوستان کے ایک برطانوی عہدیدار کا قتل شامل تھا جس نے برطانوی حکومت کے خلاف پُر تشدد اقدامات کا رخ بدل دیا۔

2- اس انقلابی تحریک کا مقصد، مسلح بغاوت کے ذریعہ برطانوی حکومت کو اکھاڑ پھینکنا تھا۔ انہوں نے اپنے پیغام کی تشہیر کے لیے اشاعت کا استعمال کیا اور ایک غیر ملکی طاقت کے شانہ بشانہ لڑتے ہوئے فوجیوں کو بغاوت کے لئے متاثر کیا۔

3- اس تنظیم نے برطانوی حکومت سے مکمل آزادی کے لیے مسلح جدوجہد پر توجہ مرکوز کی۔ اپنی سرگرمیوں کی مالی ضروریات کے لیے حیرت مندانہ اقدامات کئے۔

4- اس معاملہ میں، انقلابیوں کے ذریعہ ہندوستان میں برطانوی اعلیٰ عہدیدار کو قتل کرنے کا منصوبہ شامل تھا، قتل کا منصوبہ ناکام ہو گیا لیکن جدوجہد آزادی میں یہ ایک اہم واقعہ بن گیا۔
واقعات / تنظیمیں

A. مظفر پور قتل معاملہ

B. دہلی سازش معاملہ

C. غدر پارٹی

D. ہندوستان ریپبلکین ایسوسی ایشن (HRA)

درج ذیل میں دئے گئے جوابات میں سے سب سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) 1-C، 2-A، 3-D، 4-B

(b) 1-C، 2-A، 3-B، 4-D

(c) 1-A، 2-C، 3-D، 4-B

(d) 1-C، 2-D، 3-A، 4-B

44. Read the following statements about British proposals for Indian independence during World War II. Which one of the following is not correct?

- Linlithgow, the Viceroy of India, proposed the August Offer in 1942.
- Mahatma Gandhi criticized the Cripps Mission as a "post-dated cheque".
- The Wavell Plan proposed to increase Indian participation in the executive council, excluding the governor-general and commander-in-chief positions.
- Attlee's Statement set a deadline for transferring power to India on June 30, 1948, regardless of an agreement on the constitution.

द्वितीय विश्व युद्ध के दौरान भारतीय स्वतंत्रता के लिए ब्रिटिश प्रस्तावों के बारे में निम्नलिखित कथन पढ़ें। निम्नलिखित में से कौन सा सही नहीं है?

- भारत के वायसराय लिनलिथगो ने 1942 में अगस्त प्रस्ताव का प्रस्ताव रखा।

- (b) महात्मा गांधी ने क्रिप्स मिशन की "उत्तर दिनांकित चेक" के रूप में आलोचना की।
 (c) वेबेल योजना में गवर्नर-जनरल और कमांडर-इन-चीफ पदों को छोड़कर, कार्यकारी परिषद में भारतीय भागीदारी बढ़ाने का प्रस्ताव रखा गया।
 (d) एटली के वक्तव्य ने संविधान पर किसी समझौते की परवाह किए बिना, 30 जून, 1948 को भारत को सत्ता हस्तांतरित करने की समय सीमा निर्धारित की।

دوسری جنگ عظیم کے دوران ہندوستان کی آزادی کے لیے برطانوی تمہادیز سے متعلق درج ذیل بیانات کا مطالعہ کیجئے:

درج ذیل سے کون سا جواب درست ہے؟

- (a) وائسرائے ہند لن تھن گو نے 1942ء میں "اگت آفسر" تجویز کیا تھا۔
 (b) مہاتما گاندھی نے کرپس مشن کو "تاخیری چیک" کے طور پر تنقید کا نشانہ بنایا تھا۔
 (c) مجلس عاملہ میں ہندوستانیوں کی شرکت کے اضافے کے لیے "ویول منصوبہ" کی تجویز رکھی گئی تھی۔
 (d) ایٹلی کے بیان میں، آئین پر اتفاق کئے بغیر، ہندوستان کو 3 جون 1948ء کے دن اقتدار منتقل کرنے کی تاریخ مقرر کر دی گئی تھی۔

45. With reference to the cultural history of India, consider the following statements
1. Sher Shah Suri Tomb: This mausoleum stands out for its unique location—right in the middle of a lake!
 2. Buland Darwaza (Gate of Victory): Emperor Akbar built this to commemorate his victory over Rajasthan.
 3. Itimad-Ud-Daulah Tomb: This tomb is famous for pioneering the use of pietra dura, a decorative technique using colourful gemstones.
 4. Akbar's Tomb: This unconventional tomb features an open-air rooftop terrace instead of a dome, offering a serene atmosphere.

Which of the statements given above are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

- (a) 1 and 2 only (b) 2, 3 and 4 only
 (c) 1, 3 and 4 only (d) 1, 2, 3 and 4

भारत के सांस्कृतिक इतिहास के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें

1. शेरशाह सूरी का मकबरा: यह मकबरा एक झील के ठीक बीच में अपनी अनूठी स्थिति के लिए जाना जाता है!
2. बुलंद दरवाजा (विजय का द्वार): सम्राट अकबर ने राजस्थान पर अपनी जीत की याद में इसे बनवाया था।
3. इतिमाद-उद-दौला मकबरा: यह मकबरा रंगीन रत्नों का उपयोग करने वाली एक सजावटी तकनीक, पिएट्रा ड्युरा के उपयोग की शुरुआत के लिए प्रसिद्ध है।

4. اکبر کا مقبرہ: اس اপরंपरागत मकबरे में गुंबद के बजाय एक खुली हवा वाली छत है, जो एक शांत वातावरण प्रदान करती है।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा सही है? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

(a) केवल 1 और 2

(b) केवल 2, 3 और 4

(c) केवल 1, 3 और 4

(d) 1, 2, 3 और 4

ہندوستان کی ثقافتی تاریخ کے حوالے سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

1- شیر شاہ سوری کا مقبرہ۔ ایک جھیل کے درمیان تعمیر شدہ یہ مقبرہ اپنی انوکھی شان کے لیے مقبول ہے۔

2- بلند دروازہ (باب منہج)۔ راجستھان کی اپنی منہج کو یادگار بنانے کے لیے شہنشاہ اکبر نے اس کی تعمیر کرائی تھی۔

3- اعتماد الدولہ کا مقبرہ۔ یہ مقبرہ "پرچین کاری" کے مثالی استعمال کے لیے مقبول ہے۔ اس سجاوٹی طریقوں میں رنگین قیمتی پتھروں کا استعمال ہوتا ہے۔

4- اکبر کا مقبرہ۔ یہ غیر معمولی روایتی مقبرہ، ہوادار چھت والے برآمدوں کی خاصیت کا حامل ہے جس سے ایک پرسکون ماحول کا احساس ہوتا ہے۔

درج بالا بیانات سے کون سے درست ہیں؟ درج ذیل جوابات میں سے موزوں ترین کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف 1 اور 2

(b) صرف 2، 3 اور 4

(c) صرف 1، 3 اور 4

(d) 1، 2، 3 اور 4

46. With reference to the cultural history of India, consider the following statements.

1. Laxman Temple (Sirpur) and Bhitargaon Temple (Kanpur) are rock-cut temples.
2. The Teli ka mandir temple in Gwalior is built in Dravidian architecture.
3. The smallest ratha among the Pancha Rathas of Mahabalipuram is the Dharmaraja Ratha.
4. The Kandariya Mahadeva Temple is one of the temples of the Khajuraho Group.

How many of the statements given above are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

(a) Only One

(b) Only two

(c) Only three

(d) All of the four

भारत के सांस्कृतिक इतिहास के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें ?

1. लक्ष्मण मंदिर (सिरपुर) और भीतरगांव मंदिर (कानपुर) चट्टानों को काटकर बनाए गए मंदिर हैं।
2. ग्वालियर में तेली का मंदिर मंदिर द्रविड़ वास्तुकला में बनाया गया है।
3. महाबलीपुरम के पांच रथों में से सबसे छोटा रथ धर्मराज रथ है।
4. कंदरिया महादेव मंदिर खजुराहो समूह के मंदिरों में से एक है।

ऊपर दिए गए कथनों में से कितने सही हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

(a) केवल एक	(b) केवल दो
(c) केवल तीन	(d) चारों कथन

ہندوستان کی ثقافت کی تاریخ کے حوالے سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1۔ لکشمی مندر (سیرپور) اور بھیڑ گاؤں مندر (کانپور)، چٹانوں سے تراشے گئے ہیں۔
- 2۔ گوالیار میں تیلی کا مندر، ڈراوئیڈ فن تعمیر کے مطابق بنایا گیا ہے۔
- 3۔ مہابلی پورم کے پانچ رتھ میں سے سب سے چھوٹا رتھ دھرم راج رتھ ہے۔
- 4۔ کنداریہ مہادیو مندر، کھجور اڈا طرز کا ایک مندر ہے۔

درج بالا بیانات میں سے کتنے بیان درست ہیں؟ موزوں ترین جواب / جوابات کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک
(b) صرف دو
(c) صرف تین
(d) چاروں بیانات

47. With reference to the Smritis, consider the following statements.

1. Vijnanesvara and Apararka are the commentators of *Manu Smriti*
2. Kulluka Bhatta and Medhatithi are the commentators of the *Yajnavalkya Smriti*
3. Medhatithi considered sati system identical to suicide.

Which of the above statements is/are correct? Choose the most appropriate answer from the options given below.

(a) 1 and 2 only
(b) 3 only
(c) 1 and 3 only
(d) None of the statements given above is correct

स्मृतियों के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें ?

1. विज्ञानेश्वर और अपरार्क मनु स्मृति के टीकाकार हैं
2. कुल्लुक भट्ट और मेधातिथि याज्ञवल्क्य स्मृति के टीकाकार हैं
3. मेधातिथि सती प्रथा को आत्महत्या के समान मानते थे।

उपरोक्त में से कौन सा/से कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर चुनें।

- (a) केवल 1 और 2
- (b) केवल 3
- (c) केवल 1 और 3
- (d) ऊपर दिया गया कोई भी कथन सही नहीं है

سریستیوں کے حوالے سے درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1- وجے نیشور اور اپارکا۔ منو سمرتی کے تبصرہ نگار ہیں۔
- 2- کولوگ بھٹ اور میداں تھیتھی، بیج نو لکیا سمرتی کے تبصرہ نگار ہیں۔
- 3- میدھان تیتھی، سستی نظام کو خود کشی کے مترادف سمجھتا تھا۔

درج بالا میں سے کون سا بیان / بیانات درست ہیں؟ درج ذیل میں دیے گئے جوابات میں سے موزوں ترین کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک اور 2

(b) صرف 3

(c) صرف 1 اور 3

(d) درج بالا سے کوئی درست نہیں

48. Consider the following statements with reference to the Kushana kings :

1. Kanishka convened the first-ever Buddhist Council after Gautama Buddha's death.
 2. Kushanas believed in the idea of the 'divine origin of Kingship'.
- Which of the statements given above are correct?

- (a) 1 only
- (b) 2 only
- (c) Both 1 and 2
- (d) Neither 1 nor 2

कुषाण राजाओं के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. गौतम बुद्ध की मृत्यु के बाद कनिष्क ने पहली बौद्ध परिषद बुलाई।
2. कुषाण 'राजत्व की दैवीय उत्पत्ति' के विचार में विश्वास करते थे।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा सही है?

- (a) केवल 1
- (b) केवल 2
- (c) 1 और 2 दोनों
- (d) न तो 1 और न ही 2

رسان را حباؤ کے حوالے سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1۔ گوتم بدھ کی موت کے بعد، کنشک نے پہلی بدھ مت کو نسل کا انعقاد کیا تھا۔
 - 2۔ کشن، بادشاہت کی مقدس ابتداء کے تصور / نظریہ میں یقین رکھتے تھے۔
- درج بالا میں سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟

(a) صرف 1

(b) صرف 2

(c) دونوں

(d) کوئی نہیں

49. Consider the following statements :

1. Razmnama was a Persian translation of Mahabharata.
2. Padshahnama was commissioned during the reign of Akbar.
3. Baburnama written by Ghulam Naqvi was the biography of Zahiruddin Muhammad Babur.

Which of the statements given above is/are correct?

(a) 1 only

(b) 2 and 3 only

(c) 3 only

(d) 1, 2 and 3

নিম্নলিখিত কথनों पर विचार करें :

1. रज़मनामा महाभारत का फ़ारसी अनुवाद था।
2. पदशाहनामा अकबर के शासनकाल के दौरान शुरू किया गया था।
3. गुलाम नक्वी द्वारा लिखित बाबरनामा जहीरुद्दीन मुहम्मद बाबर की जीवनी थी।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा/से सही है/हैं?

(a) केवल 1

(b) केवल 2 और 3

(c) केवल 3

(d) 1, 2 और 3

درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1۔ رزم نامہ، مہابھارت کا فارسی ترجمہ تھا۔
- 2۔ بادشاہ نامہ کو اکبر کے دور حکومت میں سند دی گئی تھی۔
- 3۔ غلام نقوی کے ذریعہ تحریر کردہ بابرنامہ، ظہیر الدین محمد بابر کی سوانح حیات تھی۔

درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟

(a) صرف 1

(b) صرف 2 اور 3

(c) صرف 3

(d) 1، 2 اور 3

50. With reference to the Law Commission of India, consider the following statements :

1. It is an executive body constituted by the Government of India from time to time.
2. It was first constituted in 1834 under Lord Macaulay, and in Independent India, it was first constituted in 1955.
3. The commission is an advisory body to the Ministry of Law and Justice.
4. The retired Supreme Court judge or high court chief justice heads the Commission.

How many of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one statement
- (b) Only two statements
- (c) Only three statements
- (d) All the four statements

भारत के विधि आयोग के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. यह भारत सरकार द्वारा समय-समय पर गठित एक कार्यकारी निकाय है।
2. इसका गठन पहली बार 1834 में लॉर्ड मैकाले के अधीन किया गया था और स्वतंत्र भारत में इसका गठन पहली बार 1955 में किया गया था।
3. आयोग कानून और न्याय मंत्रालय का एक सलाहकार निकाय है।
4. सेवानिवृत्त सर्वोच्च न्यायालय न्यायाधीश या उच्च न्यायालय के मुख्य न्यायाधीश आयोग के प्रमुख होते हैं।

उपरोक्त में से कितने कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल एक कथन
- (b) केवल दो कथन
- (c) केवल तीन कथन
- (d) सभी चार कथन

لاکیشن آف انڈیا کے حوالہ سے درج ذیل بیانات پر غور کریں :

1. یہ ایک عاملہ ادارہ ہے جس کو حکومت ہند وقت فوقت تشکیل دیتی ہے
2. لارڈ میکالے کی سربراہی میں اس کا قیام 1834ء میں عمل میں آیا، اور آزاد ہندوستان میں 1955ء میں اس کی تشکیل کی گئی۔

3. یہ کمیشن، وزارت قانون و انصاف کے مشیر کی حیثیت رکھتی ہے۔
4. اس کمیشن کا سربراہ، سپریم کورٹ کا ریٹائرڈ جج یا ہائی کورٹ کا چیف جسٹس ہوتا ہے۔

درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل دئے گئے جواب سے درست کا انتخاب کیجیے :

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

51. Article 2 of the constitution empowers the Parliament to

1. Change the name of any state.
2. Admit into the Union of India new states.
3. Increase of the area of any state.
4. Alter the boundaries of any state.

How many of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) Only one statement	(b) Only two Statements
(c) Only three Statements	(d) All the four Statements

संविधान का अनुच्छेद 2 संसद को अधिकार देता है

1. किसी भी राज्य का नाम बदलना
2. नये राज्यों को भारतीय संघ में शामिल करना
3. किसी राज्य के क्षेत्रफल में वृद्धि करना
4. किसी भी राज्य की सीमाओं में परिवर्तन करना

उपरोक्त में से कितने कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) केवल एक कथन	(b) केवल दो कथन
(c) केवल तीन कथन	(d) सभी चार कथन

اُن ہند کا آرٹیکل 2 پارلیمنٹ کو درج ذیل اختیار دیتا ہے:

1. کسی ریاست کا نام بدلنا
2. یونین آف انڈیا میں نئی ریاستوں کی شمولیت
3. کسی ریاست کے علاقہ میں اضافہ
4. کسی بھی ریاست کی حدود میں تبدیلی

درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل دئے گئے جواب سے درست کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک بیان

(b) صرف دو بیانات

(c) صرف تین بیانات

(d) چاروں بیانات

52. Consider the following statements about the Election Commission of India (ECI):

1. The Election Commission of India is a permanent Constitutional Body.
2. The President appoints Chief Election Commissioner and Election Commissioners.
3. All Election Commissioners have an equal say in the decision-making of the Commission.
4. Only the Chief Election Commissioner can be removed in the same manner as the Judge of the Supreme Court.

How many of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below:

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) Only three
- (d) All four

भारत के चुनाव आयोग (ECI) के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. भारत का चुनाव आयोग एक स्थायी संवैधानिक निकाय है।
 2. राष्ट्रपति मुख्य चुनाव आयुक्त और चुनाव आयुक्तों की नियुक्ति करता है।
 3. आयोग के निर्णय लेने में सभी चुनाव आयुक्तों का समान अधिकार है।
 4. केवल मुख्य चुनाव आयुक्त को सर्वोच्च न्यायालय के न्यायाधीश की तरह ही हटाया जा सकता है।
- उपरोक्त में से कितने कथन सही हैं/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) केवल तीन
- (d) सभी चार

الیکشن کمیشن آف انڈیا (ECI) کے متعلق درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1- ہندوستان کا الیکشن کمیشن ایک مستقل آئینی ادارہ ہے۔
 - 2- صدر چیف الیکشن کمشنر اور الیکشن کمشنرز کا تقرر کرتا ہے۔
 - 3- کمیشن میں فیصلہ سازی میں سب الیکشن کمشنرس کی مشاورت ہوتی ہے۔
 - 4- چیف الیکشن کمشنر کو ایسے ہی اپنے عہدہ سے ہٹایا جاسکتا ہے جیسے سپریم کورٹ کے جج کو ہٹایا جاتا ہے۔
- درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل دئے گئے جواب سے درست کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

53. How many of the following statements is/are correct regarding the state's Legislative Council ?

1. The strength of the Legislative Council shall not exceed one-third of the total strength of state Legislative Assembly and shall not be less than 40.
2. One-sixth members of the State Legislative Council are elected by elected members of the Local Bodies.
3. The Chief Minister of a State acts as the leader of the State Legislative Council also.
4. One-sixth members of the State Legislative Council are elected by the elected members of the State Legislative Assembly.

Select the appropriate answer from the options given below :

(a) Only one statement	(b) Only two statements
(c) Only three statements	(d) All the four statements

राज्य की विधान परिषद के संबंध में निम्नलिखित में से कितने कथन सही हैं ?

1. विधान परिषद की ताकत राज्य विधान सभा की कुल ताकत की एक तिहाई से अधिक नहीं होगी और 40 से कम नहीं होगी।
 2. राज्य विधान परिषद के एक-छठे सदस्य स्थानीय निकायों के निर्वाचित सदस्यों द्वारा चुने जाते हैं।
 3. किसी राज्य का मुख्यमंत्री राज्य विधान परिषद के नेता के रूप में भी कार्य करता है।
 4. राज्य विधान परिषद के एक-छठे सदस्य राज्य विधान सभा के निर्वाचित सदस्यों द्वारा चुने जाते हैं।
- नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) केवल एक कथन	(b) केवल दो कथन
(c) केवल तीन कथन	(d) सभी चार कथन

ریاستی مجلس قانون سازے متعلق درج ذیل بیانات میں سے کتنے درست ہیں

1. قانون ساز کونسل کی رکنیت، ریاستی مجلس قانون ساز کی ایک تہائی رکنیت سے زیادہ نہیں ہوگی اور 40 سے کم نہیں ہوگی۔

2. ریاستی قانون ساز کونسل کے ایک / شش ارکان کو مقامی اداروں کے ذریعہ منتخب کیا جائے گا۔

3. ریاست کا وزیر اعلیٰ، ریاستی قانون ساز کونسل کے سربراہ کی حیثیت سے کام کرے گا۔

4. ریاستی قانون ساز کونسل کے ایک / شش ارکان کا انتخاب، ریاستی مجلس قانون ساز کے ذریعہ کیا جائے گا۔

درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

- (a) صرف ایک بیان
(b) صرف دو بیانات
(c) صرف تین بیانات
(d) چاروں بیانات

54. How many of the following statements is/are correct ?

1. If a person is elected to both the House of Parliament, he must intimate within 10 days in which House he desires to serve. Otherwise, both seats become vacant.
2. If a person is elected to two seats in a House, he should exercise his option for one within 10 days. Otherwise, both seats become vacant.
3. If a sitting member of one House is also elected to the other House, his seat in the first House becomes vacant.
4. If a person is elected to both the House of Parliament, he must intimate within 10 days in which House he desires to serve, otherwise his seat in Lok Sabha will become vacant automatically.

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one (b) Only two
(c) Only three (d) All the four

নিম্নলিখিত में से कितने कथन सही हैं ?

1. यदि कोई व्यक्ति संसद के दोनों सदनों के लिए चुना जाता है, तो उसे 10 दिनों के भीतर सूचित करना होगा कि वह किस सदन में सेवा करना चाहता है। नहीं तो दोनों सीटें बन जाती हैं खाली।
2. यदि कोई व्यक्ति किसी सदन में दो सीटों के लिए चुना जाता है, तो उसे 10 दिनों के भीतर एक के लिए अपने विकल्प का प्रयोग करना चाहिए अन्यथा, दोनों सीटें खाली हो जाती हैं।
3. यदि एक सदन का कोई वर्तमान सदस्य दूसरे सदन के लिए भी निर्वाचित हो जाता है, तो पहले सदन में उसकी सीट रिक्त हो जाती है।
4. यदि कोई व्यक्ति संसद के दोनों सदनों के लिए चुना जाता है, तो उसे 10 दिनों के भीतर बताना होगा कि वह किस सदन में सेवा करना चाहता है, अन्यथा लोकसभा में उसकी सीट स्वतः रिक्त हो जाएगी।

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल एक (b) केवल दो
(c) केवल तीन (d) सभी चार

درج ذیل سے کتنے بیانات درست ہیں ؟

1. اگر ایک شخص کا پارلیمنٹ کے دونوں ایوان کے لئے انتخاب ہو جاتا ہے تو اس کو 10 دن کے اندر یہ اطلاع دینا ہوگی کہ وہ کسی ایوان میں خدمت کرنا چاہتا ہے۔ ورنہ، اس کی دونوں سیٹ خالی رہے گی۔

سجی جائیگی۔

2۔ اگر کسی شخص کا انتخاب دو نشستوں سے ایک ہی ایوان کے لئے ہو جاتا ہے تو اس کو 10 دن کے اندر اپنا پسندیدہ نشست کا انتخاب کرنا ہوگا۔ ورنہ اس کی دونوں سیٹیں خالی سجی جائیگی۔

3۔ اگر کسی ایوان کا موجودہ ممبر، دوسرے ایوان کے لئے بھی منتخب ہو جاتا ہے تو پہلے ایوان میں اس کی نشست خالی ہو جائے گی۔

4۔ اگر کسی شخص کا انتخاب دونوں ایوانوں کے لئے ہو جاتا ہے تو دس دن کے اندر اس کو یہ اطلاع فراہم کرنی ہوگی کہ وہ کس ایوان میں خدمت کا خواہش مند ہے، ورنہ لوک سبھا میں اس کی سیٹ خالی قرار دی جائے گی۔

درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

55. Consider the following statements about the Lapse of Bill. How many of the following statements is/are correct ?

1. A Bill pending in the Rajya Sabha, which has not been passed by the Lok Sabha, shall not lapse on dissolution of the Lok Sabha.
2. A Bill pending in Parliament shall lapse by reason of Prorogation of the houses.
3. A Bill passed by both houses but pending assent of the President of India does not lapse.
4. A Bill which is pending in the Lok Sabha or which having been passed by the Lok Sabha and is pending in the Rajya Sabha does not lapse on a dissolution of the Lok Sabha.

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one statement is true
- (b) Only two statements are true
- (c) Only three statements are true
- (d) All the four statements are true

1. राज्यसभा में लंबित एक विधेयक, जो लोकसभा द्वारा पारित नहीं किया गया है, लोकसभा के विघटन पर समाप्त नहीं होगा।

3. ✓ कोई विधेयक दोनों सदनों द्वारा पारित हो गया हो लेकिन भारत के राष्ट्रपति की सहमति के लंबित रहने पर वह समाप्त नहीं होता है।

4. कोई विधेयक जो लोकसभा में लंबित है या जो लोकसभा द्वारा पारित हो चुका है और राज्यसभा में लंबित है, लोकसभा के विघटन पर समाप्त नहीं होता है।

(a) केवल एक कथन सत्य है

(b) केवल दो कथन सत्य हैं

(c) ✓ केवल तीन कथन सत्य हैं

(d) सभी चार कथन सत्य हैं

lapse of Bill کے بارے میں درج ذیل بیانات پر غور کیجئے

1۔ راجیہ سہامیں زیر غور سودہ تانوں، جس کو ابھی تک لوک سہانے منظور نہیں کیا ہے، لوک سہا تحلیل ہو جانے سے، حارج نہیں ہوگا۔

2۔ پارلیمنٹ میں زیر غور مسودہ قانون، دونوں ایوانوں کے ملتی ہوئی کی وجہ سے خارج نہیں ہوگا۔

3۔ ایک مسودہ قانون جو دونوں ایوانوں سے منظور ہو چکا ہے لیکن صدر جمہوریہ کی منظوری کے لیے ابھی زیر غور ہے تو وہ مسودہ خارج نہیں ہوگا۔

4۔ ایک مسودہ متانون جو لوک سبھامیں زیر غور ہے یا جس کو لوک سبھانے منظور کر لیا ہے اور راجیہ سبھامیں زیر غور ہے وہ لوک سبھاکے تحلیل ہونے کی وجہ سے خارج نہیں ہوگا۔

درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک بیان درست ہے

(b) صرف دو بیانات درست ہیں

(c) صرف تین بیانات درست ہیں۔

(d) حیاروں بیانات درست ہیں

1. To vote in public elections

1. To protect and improve the natural environment

2. To protect the people
3. To defend the country

4. To render military service

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one statement is correct (b) Only two statements are correct
(c) Only three statements are correct (d) All four statements are correct

भारत के संविधान द्वारा नागरिकों के लिए निम्नलिखित में से कौन सा कर्तव्य निर्धारित किया गया है ?

1. सार्वजनिक चुनावों में मतदान करना 2. प्राकृतिक पर्यावरण की रक्षा एवं सुधार करना
3. देश की रक्षा करना 4. सैन्य सेवा प्रदान करना

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल एक कथन सही है (b) केवल दो कथन सही हैं
(c) केवल तीन कथन सही हैं (d) सभी चार कथन सही हैं

بھارت کے آئین (constitution) میں درج ذیل سے کون سے فرائض شہریوں کے لیے تجویز کیے گئے ہیں؟

1. عام انتخابات میں حصہ لینا۔
2. قدرتی ماحول کو محفوظ رکھنا اور اس میں بہتری لانا۔
3. ملک کا دفاع کرنا
4. فوجی خدمات انجام دینا

درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

- (a) صرف ایک بیان درست ہے
(b) صرف دو بیانات درست ہیں
(c) صرف تین بیانات درست ہیں۔
(d) چاروں بیانات درست ہیں

57. How many of the following statements is/are correct regarding the Regulating Act 1773?

1. It laid down the foundation of central administration in India.
2. First time this Act recognized the administrative and political functions of the East India Company.
3. Under this Act, a Supreme Court of four British Judges (one Chief Justice and three other Judges) was set up in Calcutta in 1774.
4. It made the Governors of Bombay and Madras equivalent to the Governor General of Bengal.

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one statement (b) Only two statements
(c) Only three Statements (d) All four Statements

रेगुलेटिंग ایکٹ 1773 کے संबंध میں کتنے نیننللیخیت کथن سہی ہئ/ہئن۔

1. ٲسنے ہارٹ میں کئنڈریٲ ٲرہاسن کی نئٲ رخی۔
 2. ٲہلی بار ٲس اذینییم نے ٲسٹ ٲنڈیا کٲنی کے ٲرہاسنیک اور رانئنیٹیک کارئو کو مانئٲا دی۔
 3. ٲس اذینییم کے تہٹ 1774 میں کلکٹا میں چار برٹیش نئٲاٲاڈیہو (اک مٲخئ نئٲاٲاڈیہو اور تئٲ ائٲ نئٲاٲاڈیہو) کا اک ساروچھ نئٲاٲالئٲ سٹاٲٹ کیا گیا تها۔
 4. ٲسنے ہنڈئ اور مدراس کے گورنروں کو ہنگال کے گورنر جنرل کے سمنکش ہنا دیا۔
- نئٲے دیے گئے ویکلٲوں میں سے اذیت ائٲر کا چئن کرئ :

(a) کئل اک کثن	(b) کئل دو کثن
(c) کئل تئٲ کثن	(d) سہی چار کثن

1773 کے رگیولئٹنگ ایکٹ کے متعلق درج ذیل بیانات میں سے کئٲے درست ہیں

1. اس نے ہنڈوستان میں سرکزی انتظامیہ کی ہنڈاڈالی۔
 2. اس ایکٹ نے ٲہلی بار ایسٹ انڈیا کٲنی کے سیاسی اور انتظامی کاموں کو تسلیم کیا۔
 3. اس ایکٹ کے تحت، ٲارٲٹانوی جئو (ایک چیف جسٹ اور تئٲ دوسرے جئو) ٲر مشٹل سپریم کورٹ، 1774ء میں کلکتہ میں قائم کی گئی۔
 4. اس ایکٹ نے ہمسئ اور مدراس کے گورنروں کو، ہنگال کے گورنر جنرل کے برابر حیثیت دی۔
- درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

- (a) صرف ایک بیان
- (b) صرف دو بیانات
- (c) صرف تئٲ بیانات
- (d) ٲاروں بیانات

58. Match the Pairs:

Act	Provision
A. Indian Councils Act, 1909	I. The Crown is no longer the source of authority
B. Govt. of India Act, 1919	II. Diarchy at the Centre
C. Govt. of India Act, 1935	III. First time, a separate representation of the Muslim community
D. India Independence Act, 1947	IV. Diarchy in the Provinces

Select the appropriate answer from the option given below :

- (a) A-III, B-IV, C-II, D-I
- (b) A-IV, B-III, C-II, D-I
- (c) A-III, B-IV, C-I, D-II
- (d) A-IV, B-II, C-I, D-III

जोड़े मिलाओ:

अधिनियम	प्रावधान
A. भारतीय परिषद अधिनियम, 1909	I. क्राउन अब अधिकार का स्रोत नहीं रहा
B. सरकार. भारत अधिनियम, 1919	II. केंद्र में द्वैध शासन
C. सरकार. भारत अधिनियम, 1935	III. पहली बार, मुस्लिम समुदाय को अलग प्रतिनिधित्व
D. भारत स्वतंत्रता अधिनियम, 1947	IV. प्रांतों में द्वैध शासन

नीचे दिए गए विकल्प में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) A-III, B-IV, C-II, D-I
- (b) A-IV, B-III, C-II, D-I
- (c) A-III, B-IV, C-I, D-II
- (d) A-IV, B-II, C-I, D-III

درج ذیل سے جوڑے بنائیے:

دفعات	ایکٹ
I. تاج تمام اختیارات کا ماخذ نہیں رہا	A. انڈین کونسل ایکٹ، 1909
II. مرکز میں دوہری حکومت	B. گورنمنٹ آف انڈیا ایکٹ، 1919
III. پہلی بار، مسلم طبقہ کو علیحدہ نمائندگی ملی۔	C. گورنمنٹ آف انڈیا ایکٹ، 1935
IV. ریاستوں میں دوہری حکومت	D. انڈیا انڈیپنڈنس ایکٹ، 1947

درج ذیل دئے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) D-I , C-II , B-IV , A-III

(b) D-I , C-II , B-III , A-IV

(c) D-II , C-I , B-IV , A-III

(d) D-III , C-I , B-II , A-IV

59. Consider the following pairs about the Borrowed item from the constitution of other countries.

	Country	Feature Borrowed
1	Germany	Residuary powers with the Centre
2	Canada	Speaker In Lok Sabha
3	USA	Language of the Preamble
4	South Africa	Election of the members of the Rajya Sabha

How many of the above pair(s) is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one pair (b) Only two pairs
(c) Only three pairs (d) All four pairs

अन्य देशों के संविधान से उधार ली गई वस्तु के बारे में निम्नलिखित जोड़ी पर विचार करें।

	देश	विशेषताएं ली गयी हैं
1	जर्मनी	अवशिष्ट शक्तियाँ केन्द्र के पास
2	कनाडा	लोकसभा में अध्यक्ष (speaker)
3	यूएसए	प्रस्तावना की भाषा
4	दक्षिण अफ्रीका	राज्य सभा के सदस्यों का चुनाव

उपरोक्त जोड़ी में से कितने सही हैं/हैं।

- (a) केवल एक जोड़ी (b) केवल दो जोड़े
(c) केवल तीन जोड़े (d) सभी चार जोड़े

दوسरे मمالک کے آئین سے لیے گئے موضوعات سے متعلق درج ذیل جوڑوں پر غور کیجیے:

ملک	اخذ کردہ موضوعات
1	ممبران کی برابری
2	کینیڈا
3	ریاست ہائے متحدہ امریکہ
4	جنوبی افریقہ

درج ذیل دئے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک جوڑا درست ہے

(b) صرف دو جوڑے درست ہیں

(c) صرف تین جوڑے درست ہیں

(d) چاروں جوڑے درست ہیں

60. Consider the following Pairs; How many of them are correctly matched?

1. Third Schedule—Forms of Oaths and Affirmations.
2. Sixth Schedule—Provisions relating to the administration of Tribal areas in some states.
3. Seventh Schedule—Division of powers between Centre and State.
4. Tenth Schedule—Provisions relating to disqualifying members in legislative bodies.

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one pair
- (b) Only two pairs
- (c) Only three pairs
- (d) All four pairs

निम्नलिखित जोड़ियों पर विचार करें; उनमें से कितने सही सुमेलित हैं ?

1. तीसरी अनुसूची - शपथ और प्रतिज्ञान के प्रपत्र।
 2. छठी अनुसूची- कुछ राज्यों में जनजातीय क्षेत्रों के प्रशासन से संबंधित प्रावधान।
 3. सातवीं अनुसूची - केंद्र और राज्य के बीच शक्तियों का विभाजन।
 4. दसवीं अनुसूची- विधायी निकायों में सदस्यों को अयोग्य घोषित करने से संबंधित प्रावधान।
- नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल एक जोड़ी
- (b) केवल दो जोड़े
- (c) केवल तीन जोड़े
- (d) सभी चार जोड़े

درج ذیل جوڑوں پر غور کیجئے، ان میں سے کتنے درست ہیں؟

- 1- تیسرا شیڈول - حلف ناموں اور تصدیقات کی شکل
- 2- چھٹا شیڈول - بعض ریاستوں میں قبائلی علاقوں سے متعلق دفعات -
- 3- ساتواں شیڈول - مرکز اور ریاستوں کے درمیان اختیارات کی تقسیم -
- 4- دسواں شیڈول - مجالس قانون ساز میں ارکان کو نااہل قرار دینے سے متعلق دفعات -

درج ذیل دئے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجئے:

- (a) صرف ایک جوڑا
- (b) صرف دو جوڑے
- (c) صرف تین جوڑے
- (d) چاروں جوڑے

61. Consider the following pairs about the Writs in India. How many of the following is/are correctly matched ?

1. Certiorari -- A higher court orders the lower court to transfer a pending matter to a higher authority or court
2. Mandamus -- Issued when a govt. official infringes rights of an individual by not doing legal duty.
3. Habeas Corpus -- Arrested person to be presented before district magistrate within 24 hrs.
4. Prohibition -- Higher court orders a lower court to transfer the case if the lower court seems to be overriding its jurisdiction area

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Only one pair (b) Only two pairs
(c) Only three pairs (d) All four pairs

भारत में रिट के बारे में निम्नलिखित जोड़ों पर विचार करें। निम्नलिखित में से कितने सही सुमेलित हैं ?

1. उत्प्रेषण लेख- एक उच्च न्यायालय निचली अदालत को एक लंबित मामले को उच्च प्राधिकारी या अदालत में स्थानांतरित करने का आदेश देता है
2. परमादेश- तब जारी किया जाता है जब कोई सरकार/ अधिकारी कानूनी कर्तव्य न निभाकर किसी व्यक्ति के अधिकारों का उल्लंघन करता है।
3. बंदी प्रत्यक्षीकरण - बंदी व्यक्ति को 24 घंटे के भीतर जिला मजिस्ट्रेट के समक्ष प्रस्तुत किया जाना है।
4. निषेध (prohibition)- उच्च न्यायालय निचली अदालत को मामले को स्थानांतरित करने का आदेश देता है यदि निचली अदालत अपने अधिकार क्षेत्र से आगे निकल रही हो

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल एक जोड़ी (b) केवल दो जोड़े
(c) केवल तीन जोड़े (d) सभी चार जोड़े

ہندوستان میں عدالتی حکم ناموں کے متعلق درج ذیل جوڑوں پر غور کیجئے۔ درج ذیل میں سے کتنے درست جوڑے ہیں ؟

- 1- حکم مثل طلبی = عدالت اعلیٰ کے ذریعہ ماتحت عدالت کو کسی زیر غور معاملہ جو اعلیٰ اختیارات کے دفتر یا عدالت میں ہو، اس مقدمہ کو ٹرانسفر کرنا۔
- 2- ریکارڈ عدالت بالا = جب کوئی سرکاری عہدیدار اپنے قانونی فرائض کی عدم ادائیگی کرتے ہوئے کسی فرد کے حق کی خلاف ورزی کرتا ہے تب یہ حکم نامہ جاری کیا جاتا ہے۔
- 3- پرواہ حاضری ملزم = کسی گرفتار شدہ شخص کو 24 گھنٹے کے اندر عدالت میں پیش کرنا۔
- 4- حکم استعنا = ہائی کورٹ، ذیلی کورٹ کو کوئی مقدمہ ٹرانسفر کرنے کا حکم دیتی ہے اگر ذیلی کورٹ اپنے دائرہ اختیار سے حد پار کرتی ہے۔

درج ذیل دئے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک جوڑا

(b) صرف دو جوڑے

(c) صرف تین جوڑے

(d) چاروں جوڑے

62. Consider the following statements regarding declaring the election of a Member of Parliament as null and void.

1. According to the Representation of the People Act (RPA), 1951, only the Supreme Court and High Courts can declare an election of a Member of Parliament as void on grounds of corrupt practices or failing to declare election expenses.
2. The aggrieved person cannot appeal against the order of the Court, and the matter has to be settled by the Election Commission.

Which of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 1 only

(b) 2 only

(c) 1 and 2

(d) None

संसद सदस्य के चुनाव को शून्य घोषित करने के संबंध में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें।

1. लोक प्रतिनिधित्व अधिनियम (आरपीए), 1951 के अनुसार, केवल सर्वोच्च न्यायालय और उच्च न्यायालय ही किसी संसद सदस्य के चुनाव को भ्रष्ट आचरण या चुनाव खर्चों की घोषणा करने में विफल रहने के आधार पर शून्य घोषित कर सकते हैं।
2. पीड़ित व्यक्ति न्यायालय के आदेश के खिलाफ अपील नहीं कर सकता है, और मामले का निपटारा चुनाव आयोग द्वारा किया जाना है।

उपरोक्त में से कौन सा/से कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) केवल 1

(b) केवल 2

(c) 1 और 2

(d) कोई नहीं

کسی ممبر پارلیمنٹ کے انتخاب کو کالعدم قرار دینے سے متعلق، درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

- 1۔ عوام کی نمائندگی ایکٹ، 1951 کے مطابق، صرف سپریم کورٹ اور ہائی کورٹس ہی کسی ممبر پارلیمنٹ کے انتخاب کو بدعنوانی کی بنیاد پر الیکشن کے اعتراضات کا اعلان کرنے میں ناکامی کی بنا پر کالعدم قرار دے سکتی ہیں۔

2۔ متاثرہ شخص، عدالت کے فیصلہ کے خلاف اپیل دائر نہیں کر سکتا، اور یہ معاملہ الیکشن کمیشن کے ذریعہ طے کیا جائے گا۔

درج ذیل سے کون سا بیان درست ہے / ہیں؟ دئے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے

(a) صرف 1

(b) صرف 2

(c) 1 اور 2

(d) کوئی نہیں

63. Consider the following statements with reference to 'Judicial Review' in India:

1. The term 'judicial review' is not mentioned in the Constitution of India.
2. It can be used by both the Supreme Court and High Courts to examine the constitutionality of a law.

Which of the statements given above is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below.

(a) 1 only

(b) 2 only

(c) 1 and 2

(d) Neither 1 nor 2

भारत में 'न्यायिक समीक्षा' के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. भारत के संविधान में 'न्यायिक समीक्षा' शब्द का उल्लेख नहीं है।
2. इसका उपयोग किसी कानून की संवैधानिकता की जांच के लिए सर्वोच्च न्यायालय और उच्च न्यायालय दोनों द्वारा किया जा सकता है।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा/से सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

(a) केवल 1

(b) केवल 2

(c) 1 और 2

(d) न तो 1 और न ही 2

ہندوستان میں "عدالتی نظر ثانی" کے حوالے سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

۱- ہندوستان کے آئین میں عدالتی نظر ثانی کی اصطلاح کا ذکر نہیں ہے۔

۲- کسی قانون کی آئینی حیثیت کی جانچ کے لئے اس کا استعمال سپریم کورٹ اور ہائی کورٹس کے ذریعے کیا جاسکتا ہے۔

درج بالا سے کون سا بیان / بیانات درست ہیں؟ درج ذیل دئے گئے جوابات سے موزوں جواب کا انتخاب کیجیے۔

(a) صرف ۱

(b) صرف ۲

(c) ۱ اور ۲

(d) کوئی نہیں

64. With reference to the 73rd Constitutional Amendment Act, 1992, consider the following statements :

1. It made a provision for the mandatory creation of the Gram Sabha.
2. It provided for the direct elections for all three levels of Panchayati Raj institutions.
3. It reserved half of the seats in all Panchayat institutions for women.
4. Its provisions do not apply to the areas inhabited by the tribal populations.

Which of the above statements is correct? Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) 1 and 2 only
- (b) 3 and 4 only
- (c) 1, 2 and 4 only
- (d) 1, 2, 3 and 4

73^{वें} संवैधानिक संशोधन अधिनियम, 1992 के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. ✓ इसमें ग्राम सभा के अनिवार्य गठन का प्रावधान किया गया।
2. ✓ इसमें पंचायती राज संस्थाओं के तीनों स्तरों के लिए सीधे चुनाव का प्रावधान किया गया।
3. इसने सभी पंचायत संस्थाओं में आधी सीटें महिलाओं के लिए आरक्षित कर दीं।
4. इसके प्रावधान आदिवासी आबादी वाले क्षेत्रों पर लागू नहीं होते हैं।

उपरोक्त में से कौन सा कथन सही है? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

- (a) केवल 1 और 2
- (b) केवल 3 और 4
- (c) ✓ केवल 1, 2 और 4
- (d) 1, 2, 3 और 4

73^{वीं} आئینی ترمیمی قانون، 1992 کے حوالہ سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

- ۱۔ اس نے گرام سبھا کی لازمی تشکیل سے متعلق انتظام فراہم کیا
- ۲۔ اس نے پچایت راج اداروں کی تینوں سطحات کے لیے براہ راست انتخاب فراہم کیا۔
- ۳۔ اس کے ذریعہ پچایت راج اداروں میں خواتین کے لیے نصف نشستوں کو محفوظ کیا گیا۔
- ۴۔ اس کا اطلاق ان علاقوں پر نہیں ہوتا جہاں قبائلی آبادیاں ہیں۔

درج بالا سے کون سا بیان / بیانات درست ہیں؟ درج ذیل دیے گئے جواب سے درست کا انتخاب کیجئے۔

(a) صرف ۱ اور ۲

(b) صرف ۳ اور ۴

(c) صرف ۱، ۲ اور ۴

(d) ۱، ۲، ۳ اور ۴

65. With reference to Zonal Councils, consider the following statements :

1. They are statutory bodies established under the States Reorganisation Act of 1956.
2. The Prime Minister of India is the common chairperson of all the Zonal Councils.

Which of the statements given above is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) 1 only
- (b) 2 only
- (c) 1 and 2
- (d) Neither 1 nor 2

क्षेत्रीय परिषदों के संदर्भ में, निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. वे राज्य पुनर्गठन अधिनियम 1956 के तहत स्थापित वैधानिक निकाय हैं।
2. भारत के प्रधान मंत्री सभी क्षेत्रीय परिषदों के सामान्य अध्यक्ष हैं।

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा/से सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

- (a) केवल 1
- (b) केवल 2
- (c) 1 और 2
- (d) न तो 1 और न ही 2

زوعل کونسل کے حوالے سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجیے۔

۱۔ یہ قانونی حیثیت کی حامل جماعت ہوتی ہیں جن کو 1956ء کے ریاستی تشکیل نو قانون کے تحت قائم کیا گیا۔

۲۔ وزیر اعظم ہند، تمام زوعل کونسل کا عام صدر ہوتا ہے۔

درج بالا سے کون سا بیان درست ہے / ہیں؟ درج ذیل دئے گئے بیانات سے درست کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ۱

(b) صرف ۲

(c) ۱ اور ۲

(d) کوئی نہیں

66. Consider the following statements with reference to the laterite soil:

1. It develops in areas with high temperatures and high rainfall.
2. It generally has a high humus content.
3. It is ideal for the growth of cashews.
4. It is commonly found in the hilly areas of Odisha and Assam.

How many of the above statements is/are correct ?

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) Only three
- (d) All four

लेटराइट मिट्टी के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. यह उच्च तापमान और अधिक वर्षा वाले क्षेत्रों में विकसित होता है।
2. इसमें आमतौर पर ह्यूमस की मात्रा अधिक होती है।
3. यह काजू की वृद्धि (growth) के लिए आदर्श है।
4. यह आमतौर पर ओडिशा और असम के पहाड़ी इलाकों में पाया जाता है।

उपरोक्त में से कितने कथन सही है/हैं ?

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) केवल तीन
- (d) सभी चार

نرخ مٹی کے حوالے سے، درج ذیل بیانات میں سے کتنے درست ہیں

- ۱۔ یہ زیادہ درجہ حرارت اور زیادہ بارش والے علاقوں میں نشونما پاتی ہے۔
- ۲۔ عام طور پر اس میں سڑے گلے پتوں وغیرہ کے بنی مٹی کی زیادہ مقدار شامل ہوتی ہے۔
- ۳۔ یہ کاجو کی کاشت کے لیے بہترین ہوتی ہے۔
- ۴۔ عام طور پر یہ اوڈیشہ اور آسام کے پہاڑی علاقوں میں پائی جاتی ہے۔

(b) صرف ۲

(a) صرف ۱

(d) چاروں

(c) صرف ۳

67. Consider the following statements with reference to the Financial Action Task Force (FATF):

1. It is an inter-governmental policy-making and standard-setting body dedicated to combating money laundering and terrorist financing.
2. The blacklist includes the countries that support terror funding and money laundering activities.
3. At present, Israel, Pakistan and Afghanistan are included under the FATF blacklist.

How many of the above statements is/are correct ?

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) All three
- (d) None

वित्तीय कार्रवाई कार्य बल (FATF) के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. यह एक अंतर-सरकारी नीति-निर्माण और मानक-निर्धारण निकाय है जो मनी लॉन्ड्रिंग और आतंकवादी वित्तपोषण से निपटने के लिए समर्पित है।
2. ब्लैकलिस्ट में वे देश शामिल हैं जो आतंकी फंडिंग और मनी लॉन्ड्रिंग गतिविधियों का समर्थन करते हैं।
3. वर्तमान में, इजराइल, पाकिस्तान और अफगानिस्तान FATF ब्लैकलिस्ट के अंतर्गत शामिल हैं।

उपरोक्त में से कितने कथन सही हैं/हैं?

(a) केवल एक	(b) केवल दो
(c) तीनों	(d) कोई नहीं

"नॅशनल अिशन प्लान" फॉर एस (FATF) के हवालے سے درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

- 1- یہ ایک بین الحکومتی پالیسی سازی اور معیارات قائم کرنے والی جماعت ہے جو پیسوں کی ناجائز وصولی اور دہشت گردی کی مالی اعانت کے لیے وقف ہے۔
- 2- بلیک لسٹ میں وہ ممالک شامل ہوتے ہیں جو دہشت گردی کی مدد اور پیسوں کی ناجائز وصولی کے کاروبار کی معاونت کرتے ہیں۔

3- فی الحال، اسرائیل، پاکستان اور افغانستان (FATF) کی فہرست میں شامل ہیں۔
درج بالہے کتنے بیان درست ہیں / ہے؟

(a) صرف ایک
(b) صرف دو
(c) تینوں
(d) کوئی نہیں

68. Consider the following statements with reference to the 5G technology :

1. It mainly works in the high-frequency band spectrum.
2. Its high-band spectrum offers extremely limited coverage and signal penetration strength.
3. 5G devices have lower power requirements as compared to 4G devices.

Which of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the option given below.

(a) 1 and 2 only
(b) 2 and 3 only
(c) 1 and 3 only
(d) 1, 2 and 3

5-जी प्रौद्योगिकी के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. यह मुख्य रूप से हाई-फ्रीक्वेंसी बैंड स्पेक्ट्रम में काम करता है।
2. इसका हाई-बैंड स्पेक्ट्रम बेहद सीमित कवरेज और सिग्नल प्रवेश शक्ति प्रदान करता है।
3. 5G उपकरणों में 4G उपकरणों की तुलना में कम बिजली की आवश्यकता होती है।

उपरोक्त में से कौन सा/से कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्प में से उचित उत्तर का चयन करें।

(a) केवल 1 और 2	(b) केवल 2 और 3
(c) केवल 1 और 3	(d) 1, 2 और 3

5-जी टेक्नालोजी के حوالہ سے، درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

1. یہ خاص طور پر زیادہ فستری کیونٹی بینڈ اسپیکٹرم میں کام کرتا ہے۔

2. اس کا ہائی بینڈ اسپیکٹرم بہت محدود کوریج مہیا کرتا ہے اور اس کا سگنل کا دائرہ مضبوط ہوتا ہے۔

3. 5-جی کے آلات میں کم توانائی کی ضرورت ہوتی ہے، 4-جی آلات کے مقابلہ میں۔

درج بالا کے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل کے درست جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) صرف 1 اور 2	(b) صرف 2 اور 3
(c) صرف 1 اور 3	(d) 1, 2 اور 3

69. With reference to the International Monetary Fund (IMF), consider the following statements :

1. It lends to its member countries facing balance of payments problems.
2. Reserve Tranche Position is the part of the money that can be withdrawn without any interest from the International Monetary Fund (IMF) by the member country

Which of the above statements is/are correct ?

(a) 1 only	(b) 2 only
(c) 1 and 2	(d) Neither 1 nor 2

अंतर्राष्ट्रीय मुद्रा कोष (आईएमएफ) (IMF) के संदर्भ में, निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. यह भुगतान संतुलन की समस्या से जूझ रहे अपने सदस्य देशों को ऋण देता है।
2. आरक्षित किरत स्थिति उस धन का वह हिस्सा है जिसे सदस्य देश द्वारा अंतर्राष्ट्रीय मुद्रा कोष (आईएमएफ) से बिना किसी ब्याज के निकाला जा सकता है।

उपरोक्त कथनों में से कौन सा/से कथन सही है।

(a) केवल 1	(b) केवल 2
(c) 1 और 2	(d) न तो 1 और न ही 2

عالمی مالیاتی فنڈ (IMF) کے حوالے سے درج ذیل بیانات میں سے کتنے درست ہیں

۱۔ یہ ان ممبر ممالک کو متعرض مندرجہ کرتی ہے جو توازن ادائیگی کے مسائل کا سامنا کرتے ہیں۔

۲۔ ریزرو رینج پوزیشن اس پیس کا حصہ ہوتا ہے جس کو بین الاقوامی مالیاتی فنڈ سے بغیر کسی سودی رقم کے واپس لیا جاسکتا ہے میسر ملک کے ذریعے۔

درج ذیل دیے گئے جوابات سے کون سا درست ہے / ہیں؟

(a) صرف 1

(b) صرف 2

(c) دونوں

(d) کوئی نہیں

70. The 'Khamaj, Kaphi and Bhairavi' ragas are associated with which one of the following musical forms?

(a) Dhrupad

(b) Khyal

(c) Tappa

(d) Thumri

خماج، کफी اور بھیروی راگ निम्नलिखित में से किस संगीत शैली से संबंधित हैं?

(a) ध्रुपद

(b) खयाल

(c) टप्पा

(d) ठुमरी

"کھماج، کافھی اور بھیروی" راگ، درج ذیل موسیقی کی کس شکل سے منسوب ہیں؟

(a) دھروپد

(b) خیال

(c) ٹپا

(d) ٹھمری

71. How many of the following schemes are related to MSME (Micro, Small and Medium Enterprise)

1. PM Vishwakarma

2. SFURTI

3. RAMP

4. CHAMPION PORTAL

Select the appropriate answer from the options given below.

(a) Only one

(b) Only two

(c) Only three

(d) All four

निम्नलिखित में से कितनी योजनाएँ MSME (सूक्ष्म लघु एवं मध्यम उद्यम) से संबंधित हैं

1. ✓ PM विश्वकर्मा

2. SFURTI

3. RAMP

4. चैंपियन पोर्टल

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

(a) ✓ केवल एक

(b) केवल दो

(c) केवल तीन

(d) सभी चार

درج ذیل میں سے کتنی اسکیمیں مانگرو اسمال اینڈ میڈیم انٹرپرائز سے متعلق ہیں؟

۱۔ پی۔ ایم۔ و شو کرما

۲۔ سفورتنی

۳۔ ریمپ

۴۔ پیپین پورٹل

درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

72. Consider the following Navigation systems; how many of the given option(s) are Global in nature?

1. GLONASS of Russia

2. Beidou of China

3. Quazi Zenith Satellite System (QZSS)

4. NavIC of India

Select the appropriate answer from the option given below.

(a) Only one

(b) Only two

(c) Only three

(d) All four

निम्नलिखित नेविगेशन प्रणालियों पर विचार करें; दिए गए विकल्पों में से कितने विकल्प वैश्विक प्रकृति के हैं?

1. रूस का ग्लोनास

2. चीन के बेइदौ

3. क्राजी जेनिथ सैटेलाइट सिस्टम (QZSS)

4. भारत का NavIC

नीचे दिए गए विकल्प में से उचित उत्तर का चयन करें।

(a) केवल एक

(b) केवल दो

(c) केवल तीन

(d) सभी चार

درج ذیل بحری نظاموں پر غور کیجیے، درج ذیل سے کتنے اپنی نوعیت کے لحاظ سے گلوبل ہیں؟

۱۔ روس کا گلوٹاس

۲۔ چین کا بیڈو

۳۔ کوازی زینتھ سیٹلائٹ سسٹم

۴۔ انڈیا کا، ہندوستان

درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

Consider the following statements about Rubella. How many of the following statements is/are correct ?

1. It is caused by a Virus.
2. It primarily affects the gastrointestinal system.
3. It can cause birth defects if contracted during pregnancy.

Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) All three
- (d) None

رُوبیلا کے بارے میں نیملللیخیت کथनों पर विचार करें :

1. यह वायरस के कारण होता है।
2. यह मुख्य रूप से जठरांत्र प्रणाली को प्रभावित करता है।
3. यदि गर्भावस्था के दौरान यह संक्रमण हो जाए तो यह जन्म दोष का कारण बन सकता है।

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

- (a) केवल एक
- (b) केवल दो
- (c) तीनों
- (d) कोई नहीं

"रुबीला" سے متعلق درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

۱۔ اس کی وجہ وائرس ہوتا ہے۔

۲۔ تو یہ نظام ہاضمہ کو متاثر کرتا ہے۔

۳۔ اگر حمل کے دوران اس سے انفیکشن ہو جائے تو پیدائش سے ہی نقص پیدا ہو جاتا ہے۔

درج ذیل جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(b) صرف دو

(a) صرف ایک

(d) کوئی نہیں

(c) تینوں

74. Consider the following pairs of Authorities and Acts under which they were created.

	Authority	Act
1	Central Pollution Control Board(CPCB)	Air (Prevention and Control of Pollution) Act 1974
2	Central Zoo Authority	Wildlife Protection Act 1972
3	National River Ganga Basin Authority	Wildlife Protection Act 1972
4	Genetic Engineering Appraisal Committee	Environment Protection Act 1986

How many of the above pair is/are correctly matched? Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) Only one
(b) Only two
(c) Only three
(d) All four

प्राधिकरणों और अधिनियमों के निम्नलिखित युग्मों पर विचार करें जिनके तहत उन्हें बनाया गया था।

	प्राधिकरण	अधिनियम
1	केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण बोर्ड (सीपीसीबी)	वायु (प्रदूषण की रोकथाम और नियंत्रण) अधिनियम 1974
2	केंद्रीय चिड़ियाघर प्राधिकरण	वन्यजीव संरक्षण अधिनियम 1972
3	राष्ट्रीय नदी गंगा बेसिन प्राधिकरण	वन्यजीव संरक्षण अधिनियम 1972
4	जेनेटिक इंजीनियरिंग मूल्यांकन समिति	पर्यावरण संरक्षण अधिनियम 1986

उपरोक्त में से कितने जोड़े सही सुमेलित हैं/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

- (a) केवल एक
(b) केवल दो
(c) केवल तीन
(d) सभी चार

اقتاریہ اور ایکٹس سے متعلق درج ذیل جوڑوں پر غور کیجیے، جن کے تحت ان کی تشکیل کی گئی:

ایکٹ	اقتاریہ	
1974 کا ایکٹ (ایئر پولیوشن، ہرپر یوٹیشن کنٹرول)	سینٹرل پولیویشن بورڈ	1
واکملڈ لائف پروٹیکشن ایکٹ 1972	سینٹرل زواہتاریہ	2
واکملڈ لائف پروٹیکشن ایکٹ 1972	سینٹرل یورگنگا بیسن اقتاریہ	3
انوائرنمنٹ پروٹیکشن ایکٹ 1986	جینیٹک انجینئرنگ اسپرزل کمیٹی	4

درج ذیل سے کئے جوڑے درست ہیں / ہے اور ب زیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) صرف ایک

(b) صرف دو

(c) صرف تین

(d) چاروں

75. Match List I with List II as given below :

List I		List II	
Tribes		State	
A.	Kuki	1.	Andaman and Nicobar
B.	Jarwa	2.	Arunachal Pradesh
C.	Chenchu	3.	Uttarakhand
D.	Bhotiya	4.	Manipur

Select the correct Option.

(a) A-2, B-3, C-4, D-1

(b) A-1, B-2, C-3, D-4

(c) A-4, B-1, C-2, D-3

(d) A-3, B-4, C-1, D-2

सूची I को सूची II से मिलाएं :

सूची I		सूची II	
जनजाति		राज्य	
A	कुकी	1.	अण्डमान और निकोबार
B	जारवा	2.	अरुणाचल प्रदेश
C	चेंचू	3.	उत्तराखंड
D	भोटिया	4.	मणिपुर

सही विकल्प चुनें

(a) A-2, B-3, C-4, D-1

(b) A-1, B-2, C-3, D-4

(c) A-4, B-1, C-2, D-3

(d) A-3, B-4, C-1, D-2

درج ذیل جواب سے درج ذیل جواب کا انتخاب کیجیے:

I		II	
کھانہ		پکانہ	
A	کوک	1	الڈومان و سیکوہار
B	سیروا	2	اروٹا چیل پرویش
C	چٹنی	3	اتراکھنڈ
D	بھوپ	4	ملی پور

درج ذیل جواب سے درج ذیل جواب کا انتخاب کیجیے:

D-1, C-4, B-3, A-2 (a)

D-4, C-3, B-2, A-1 (b)

D-3, C-2, B-1, A-4 (c)

D-2, C-1, B-4, A-3 (d)

76. Consider the following statements about PM-SVANidhi.

1. To provide affordable loans to street vendors under the Ministry of Housing and Urban Affairs.
2. It is a micro-credit scheme, facilitating a working capital collateral-free loan of ₹10,000, with subsequent loans of ₹20,000 and ₹50,000 with a 10 % interest subsidy.
3. SBI is the Implementing partner of the scheme.
4. To incentivize the adoption of digital transactions, a cashback of up to ₹ 1000 per year is given to street vendors.

How many of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) Only one
- (b) Only two
- (c) Only three
- (d) All four

पीएम-स्वनिधि के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें

1. आवास और शहरी मामलों के मंत्रालय के तहत सड़क विक्रेताओं को किरफायती ऋण प्रदान करना।
2. यह एक माइक्रो-क्रेडिट योजना है, जो 10,000 के कार्यशील पूंजी संपार्श्विक-मुक्त ऋण प्रदान करता है, जिसके बाद 10% ब्याज सब्सिडी के साथ 20,000 और 50,000 के ऋण की सुविधा देती है।
3. एसबीआई इस योजना का कार्यान्वयन भागीदार है।

4. डिजिटल लेनदेन को अपनाने के लिए प्रोत्साहित करने के लिए रेहड़ी-पटरी वालों को प्रति वर्ष 1000 तक का कैशबैक दिया जाता है

उपरोक्त में से कितने कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

- (a) केवल एक (b) केवल दो
(c) केवल तीन (d) सभी चार

پی ایم - ساواندھی کے متعلق درجہ زیر بیانات پر غور کیجئے:

۱۔ وزارت ریل، رہائش اور شہری معاملات کے تحت، خوانچہ لگانے والوں کو مقررہ قرض منراہم کرنا۔
۲۔ سیہ ماسیکرو کریڈٹ اسکیم ہے جس میں 10,000 کے درگنگ کیسٹل کے بغیر ضمانت کے قرض کی سہولت منراہم کی جاتی ہے، جس کے بعد کے 20,000 اور 50,000 کے قرضے 10% سود سبڈی کے ساتھ ملتے ہیں۔

۳۔ اسٹیٹ بینک آف انڈیا اس اسکیم کو نافذ کرنے میں شراکت دار ہے۔

۴۔ ڈیجیٹل ادائیگی کی حوصلہ افزائی کے لیے خوانچہ والوں کو ہر سال ایک ہزار روپیہ دیا جاتا ہے۔

درج بالا سے کتنے بیانات درست ہیں / ہے؟ درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجئے:

- (a) صرف ایک
(b) صرف دو
(c) صرف تین
(d) چاروں

77. Consider the following statements about the Digi-Yatra App.

1. It is launched by the Ministry of Railway to ensure the seamless processing of passengers at railway stations.
2. It facilitates paperless travel and avoids identity checks at multiple points in a railway station.
3. It is launched as part of the Amrit Bharat Station Scheme (ABSS) of the Ministry of Railway.

How many of the above statement is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) Only one
(b) Only two
(c) Only three
(d) None

डिजी-यात्रा ऐप के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें।

1. इसे रेलवे स्टेशनों पर यात्रियों की निर्बाध आवाजाही सुनिश्चित करने के लिए रेलवे मंत्रालय द्वारा लॉन्च किया गया है।
2. यह कागज रहित यात्रा की सुविधा प्रदान करता है और रेलवे स्टेशन में कई बिंदुओं पर पहचान जांच से बचाता है।
3. इसे रेल मंत्रालय की अमृत भारत स्टेशन योजना (एबीएसएस)(ABSS) के हिस्से के रूप में लॉन्च किया गया है।

उपरोक्त में से कितने कथन सही हैं/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों से उचित उत्तर का चयन करें।

- (a) केवल एक (b) केवल दो
 ✓(c) केवल तीन (d) कोई नहीं

डिजी यात्रा ऐप के बारे में निम्नलिखित कथनों पर غور करें۔

- 1۔ اے ریلوے کی وزارت نے ریلوے اسٹیشنوں پر مسافروں کی بغیر کسی رکاوٹ کے پروسیجر کو یقینی بنانے کے لیے شروع کیا ہے۔
 - 2۔ یہ کاغذ کے بغیر سفر کی سہولت فراہم کرتا ہے اور ریلوے اسٹیشن ہر جگہ جگہ شناخت کے لیے چیکنگ سے گریز کرنا آسان ہو گیا۔
 - 3۔ یہ "امرت بھارت اسٹیشن اسکیم" کے حصے کے طور پر وزارت ریلوے کے تحت شروع کی گئی۔
- درج بالا بیانات سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل جوابات سے درست کا انتخاب کیجیے:

- (a) صرف ایک
 (b) صرف دو
 (c) صرف تین
 (d) کوئی نہیں

78. Consider the following statements about the Hydrogen for Heritage scheme; which of the following statements is/are correct ?

1. It is launched by the Ministry of Culture for the use of hydrogen in the vehicles inside the heritage monuments.
2. This initiative will help in the fight against climate change.

Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) only 1
 (b) only 2
 (c) both 1 and 2
 (d) none

विरासत के लिए हाइड्रोजन योजना के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें; निम्नलिखित में से कौन सा कथन सही है/हैं?

1. इसे विरासत स्मारकों के अंदर वाहनों में हाइड्रोजन के उपयोग के लिए मेरे संस्कृति मंत्रालय द्वारा लॉन्च किया गया है।
 2. इस पहल से जलवायु परिवर्तन से लड़ने में मदद मिलेगी।
- नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।
- (a) केवल 1 (b) केवल 2
(c) 1 और 2 दोनों (d) कोई नहीं

"असिम वराथ" के लिए हाइड्रोजन से संबंधित, निम्नलिखित में से सही उत्तर चुनें:

1. भारत सरकार के तहत, तारिखी कार्यों के अंतर्गत, हाइड्रोजन से संचालित गाड़ियों में हाइड्रोजन के उपयोग के लिए, असिम वराथ की शुरुआत की गई।
 2. असिम वराथ की शुरुआत के लिए, भारत सरकार के तहत, हाइड्रोजन से संचालित गाड़ियों में हाइड्रोजन के उपयोग के लिए, असिम वराथ की शुरुआत की गई।
- निम्नलिखित में से सही उत्तर चुनें:

- (a) सही
(b) सही
(c) सही
(d) सही

79. Consider the following statements about India's INDCs submitted at the Paris Agreement; how many of the following have been successfully achieved by India?

1. To reduce the emissions intensity of its GDP by 33 to 35 percent by 2030 from 2005 level
2. To achieve about 40 per cent cumulative electric power installed capacity from non-fossil fuel-based energy resources by 2030
3. Creation of an additional carbon sink of 2.5 to 3 billion tonnes of Carbon dioxide equivalent through additional forest and tree cover

Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) None (b) All three
(c) Only two (d) Only one

परिस समझौते में प्रस्तुत भारत के INDCs के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार करें, भारत ने निम्नलिखित में से कितने को सफलतापूर्वक हासिल किया है।

1. 2005 के स्तर से 2030 तक अपने सकल घरेलू उत्पाद की उत्सर्जन तीव्रता को 33 से 35 प्रतिशत तक कम करना

2. 2030 तक गैर-जीवाश्म ईंधन-आधारित ऊर्जा संसाधनों से लगभग 40 प्रतिशत संचयी विद्युत स्थापित क्षमता प्राप्त करना
3. अतिरिक्त वन और वृक्ष आवरण के माध्यम से 2.5 से 3 बिलियन टन Carbon dioxide के बराबर अतिरिक्त कार्बन सिंक का निर्माण

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें।

(a) कोई नहीं	(b) तीनों
(c) केवल दो	(d) केवल एक

"पیرس معاہدہ" کے موقع پر آئی این ڈی سیز کی انڈیا کی رپورٹ کے تعلق سے درج ذیل بیانات پر غور کیجیے:

ان میں سے کتنی کو کامیابی کے ساتھ ہندوستان میں حاصل کیا گیا ہے؟

۱۔ 2030 تک، 2005 کی سطح سے 33-35% تب ہندوستان کی کل جی ڈی پی سے لیکے اخراج کی شدت کو کم کرنا۔

۲۔ 2030 تک، زمین سے نکالے گئے اخراجوں کے وسائل سے مجموعی طور پر بجلی کی توانائی سے 40% پر سنٹ پیداوار حاصل کرنا۔

۳۔ 2.5 سے تین ارب ٹن کاربن ڈائی آکسائیڈ کے اضافی کاربن سنک کو اضافی جنگلات اور پیٹروں پر مشتمل علاقے کے ذریعہ پیدا کیا جائے۔

درج ذیل سے دیے گئے جوابات سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

- (a) کوئی نہیں
- (b) تینوں
- (c) صرف دو
- (d) صرف ایک

80. Regarding the India-Russia relationship, identify the correct statements :

1. India and Russia engage annually in an inter-governmental commission, which is a mechanism for discussing bilateral economic cooperation.
2. Russia and India have never held joint military exercises under any bilateral agreement.
3. Russia is a key partner for India in Civil nuclear energy sector.
4. Both countries are members of the Shanghai Cooperation Organisation (SCO).

Which of the above statements is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below.

- (a) 1, 2 and 4
- (b) 1, 3 and 4
- (c) 2, 3 and 4
- (d) 1, 2, 3 and 4

भारत-रूस संबंधों के संबंध में, सही कथनों की पहचान करें :

1. भारत और रूस प्रतिवर्ष एक अंतर सरकारी आयोग में शामिल होते हैं जो द्विपक्षीय आर्थिक सहयोग पर चर्चा के लिए एक तंत्र है
 2. रूस और भारत ने कभी भी किसी द्विपक्षीय समझौते के तहत संयुक्त सैन्य अभ्यास नहीं किया है।
 3. असैनिक परमाणु ऊर्जा क्षेत्र में रूस भारत का एक प्रमुख भागीदार है।
 4. दोनों देश शंघाई सहयोग संगठन (एससीओ) के सदस्य हैं।
- उपरोक्त में से कौन सा/ से कथन सही है/हैं? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें

(a) 1, 2 और 4	(b) 1, 3 और 4
(c) 2, 3 और 4	(d) 1, 2, 3 और 4

ہند-روس تعلقات سے متعلق درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

۱۔ ایک بین الحکومتی کمیشن میں سالانہ رابطہ ہندوستان اور روس کے درمیان ہوتا ہے جو باہمی اقتصادی تعاون و برآمدت کے لیے ایک طریقہ کار ہے۔

۲۔ روس اور ہندوستان نے کبھی کسی دو طرفہ معاہدہ کے تحت کوئی مشترکہ فوجی مشق نہیں کی۔

۳۔ سول نیوکلیئر توانائی کے شعبے میں روس ہندوستان کا اہم پارٹنر ہے۔

۴۔ دونوں ملک شنگھائی کوآپریشن تنظیم (اس سی او) کے رکن ہیں۔

درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست کا انتخاب کیجئے:

(a) 1، 2 اور 4

(b) 1، 3 اور 4

(c) 2، 3 اور 4

(d) 1، 2، 3 اور 4

81. Examine the following statements about the Quadrilateral Security Dialogue (Quad) involving India :

1. The original idea of the Quad was first proposed by Japan's Prime Minister Yasuo Fukuda.
2. The Quad focuses primarily on military alliances and has no agenda regarding infrastructure or economic cooperation.
3. Members of the Quad include Australia, India, Japan, and the United States.
4. Quad members engage in joint military exercises known as Malabar Exercises.

Which of the above statements are true? Select the appropriate answer from the options given below.

(a) 2 and 3	(b) 2 and 4
(c) 1, 3 and 4	(d) 3 and 4

भारत से जुड़े चतुर्भुज सुरक्षा संवाद (QUAD) के बारे में निम्नलिखित कथनों की जाँच करें :

1. क्वाड का मूल विचार सबसे पहले जापान के प्रधान मंत्री यासुओ फुकुदा द्वारा प्रस्तावित किया गया था।
 2. क्वाड मुख्य रूप से सैन्य गठबंधनों पर केंद्रित है और बुनियादी ढांचे या आर्थिक सहयोग के संबंध में इसका कोई एजेंडा नहीं है
 3. क्वाड के सदस्यों में ऑस्ट्रेलिया, भारत, जापान और संयुक्त राज्य अमेरिका शामिल हैं।
 4. क्वाड सदस्य संयुक्त सैन्य अभ्यास में संलग्न हैं जिन्हें मालाबार अभ्यास के रूप में जाना जाता है।
- उपरोक्त में से कौन सा कथन सत्य है? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें

- (a) 2 और 3 (b) 2 और 4
(c) 1, 3 और 4 (d) 3 और 4

"पारमरیتی सिक्योरिटी डायलाग" (कोयड) جس میں ہندوستان شامل ہے، کے حوالہ سے درج ذیل بیانات پر غور کیجئے:

1. پारمरیتی سیکورٹی ڈائیلاگ کا تصور سب سے پہلے جاپان کے وزیر اعظم یا سو فوکوڈا کے ذریعے تجویز کیا گیا تھا۔
2. پارمरیتی سیکورٹی ڈائیلاگ بنیادی طور پر فوجی اتحاد پر توجہ مرکوز رکھتے ہیں اور انفراسٹرکچر یا اقتصادی تعاون کا کوئی ایجنڈا نہیں ہے۔
3. پارمरیتی کی سیکورٹی ڈائیلاگ کے ممبر ہیں آسٹریلیا، انڈیا، جاپان اور ریاست ہائے متحدہ امریکہ۔
4. پارمरیتی سیکورٹی ڈائیلاگ ممبران مشترکہ فوجی مشقوں میں شامل ہوتے ہیں جن کو مالاबार مشق کہا جاتا ہے۔

درج بالا سے کون سے بیان درست ہیں / ہے؟ درج ذیل دیے گئے جوابات سے درست کا انتخاب کیجئے:

- (a) دو اور تین
(b) دو اور چار
(c) ایک، تین اور چار
(d) تین اور چار

82. What will be the value of the remainder when (111111111.....64 terms) * (22222222..... 55 terms) is divided by 18? Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 0 (b) 1
(c) 2 (d) 17

जब (11111111.....64 पद) * (22222222.....55 पद) को 18 से विभाजित किया जाए तो शेषफल का मान क्या होगा? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) 0 (b) 1
(c) 2 (d) 17

جب (دام 64) (11111111.....) کو (دام 55) (22222222.....) سے تقسیم کیا جائے تو باقی کی قیمت کیا ہوگی؟ نیچے دیے گئے جوابات سے مناسب جواب کا انتخاب کیجیے:

- 0 (a)
1 (b)
2 (c)
17 (d)

83.

In a cricket tournament organised by the ICC, a total of 15 teams participated. Australia, as usual, won the tournament by scoring the maximum number of points. The tournament is organised as a single round-robin tournament, in which each team plays with every other team exactly once. Three points are awarded for a win, 2 points are awarded for a tie/washed-out match, and 1 point is awarded for a loss. Zimbabwe had the lowest score (in terms of points) at the end of the tournament. Zimbabwe scored a total of 21 points. All 15 national teams got a distinct score (in terms of points scored). It is also known that at least one match played by the Australian team was tied/washed out. Which of the following is always true for the Australian team? Select the appropriate answer from the option given below :

- (a) It had at least two ties/washouts (b) It had a maximum of 3 losses
(c) It had a maximum of 9 wins (d) It had a minimum of 5 losses

ICC द्वारा आयोजित एक क्रिकेट टूर्नामेंट में कुल 15 टीमों ने भाग लिया। ऑस्ट्रेलिया ने हमेशा की तरह सबसे अधिक अंक हासिल कर टूर्नामेंट जीत लिया। टूर्नामेंट को एकल राउंड-रॉबिन टूर्नामेंट के रूप में आयोजित किया जाता है - जहां प्रत्येक टीम ठीक एक बार हर दूसरी टीम के साथ खेलती है। एक जीत के लिए तीन अंक दिए जाते हैं, टाई/वॉश-आउट मैच के लिए 2 अंक दिए जाते हैं, और हार के लिए 1 अंक दिया जाता है। टूर्नामेंट के अंत में जिम्बाब्वे का स्कोर (अंकों के संदर्भ में) सबसे कम था। जिम्बाब्वे ने कुल 21 अंक अर्जित किये। सभी 15 राष्ट्रीय टीमों को एक अलग स्कोर मिला (प्राप्त अंकों के संदर्भ में)। यह भी ज्ञात है कि ऑस्ट्रेलियाई टीम द्वारा खेला गया कम से कम एक मैच टाई/वॉशआउट हो गया था। ऑस्ट्रेलियाई टीम के लिए निम्नलिखित में से कौन सा सदैव सत्य है? नीचे दिए गए विकल्प में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) इसमें कम से कम दो टाई/वॉशआउट थे
(b) इसमें अधिकतम 3 हार हुईं
(c) इसमें अधिकतम 9 जीतें थीं
(d) इसमें न्यूनतम 5 हार थीं

آئی سی۔ سی کے زیر اہتمام کرکٹ ٹورنامنٹ میں کل 15 ٹیموں نے حصہ لیا۔ آسٹریلیا نے ہمیشہ کی طرح سب سے زیادہ پوائنٹس حاصل کر کے ٹورنامنٹ جیت لیا۔ ٹورنامنٹ میں ایک رانڈ راہن ٹورنامنٹ کے طور پر منعقد کیا جاتا ہے جہاں ہر ٹیم دوسری ٹیم سے ایک بار کھیلتی ہے۔ جیت کے لیے تین پوائنٹس دیے جاتے ہیں۔ ٹائی / بارش کی نذر بیچ کے لیے دو پوائنٹس اور ہارنے کے لیے ایک پوائنٹ دیا جاتا ہے۔ ٹورنامنٹ کے اختتام پر سب سے کم اسکور (پوائنٹس کے لحاظ سے) زمبابوے کا تھا۔ زمبابوے نے مجبوری طور پر 21 پوائنٹس حاصل کیے۔ تمام 15 قومی ٹیموں نے مختلف اسکور کیا (پوائنٹس کے لحاظ سے)۔ یہ بھی معلوم ہوا ہے کہ آسٹریلیائی ٹیم کی جیت سے کیلا گیا کم از کم ایک بیچ ٹائی / بارش کی نذر ہوا تھا۔ درج ذیل میں سے کون سا بیان آسٹریلیائی ٹیم کے لیے ہمیشہ درست ہوتا ہے؟ نیچے دیے گئے جوابات میں سے صحیح جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) کم از کم دو ٹائی / بارش کی نذر ہوئے تھے۔

(b) اس میں سے زیادہ سے زیادہ تین ہارے تھے۔

(c) اس کی زیادہ سے زیادہ 9 جیت حاصل ہوئی تھی۔

(d) اس کو کم از کم 5 شکست حاصل ہوئیں۔

84. A milkman produces three kinds of milk. On a particular day, he has 170 litres, 102 litres and 374 litres of the three kinds of milk. He wants to bottle them in bottles of equal sizes-so that each of the three varieties of milk would be completely bottled. How many bottle sizes are possible such that the bottle size in terms of litres is an integer? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 1

(b) 2

(c) 4

(d) 34

ایک دودھ والا تین प्रकार کا دودھ پیدا کرتا ہے۔ ایک विशेष دن میں، اس کے پاس تین प्रकार کے 170 لیٹر، 102 لیٹر اور 374 لیٹر دودھ ہے۔ وہ انہیں समान आकार की بوتलों में बोटलबंद करना चाहता है - ताकि दूध की तीनों किस्मों में से प्रत्येक पूरी तरह से बोटलबंद हो जाए। ऐसे कितने बोटल आकार संभव हैं कि 170 लिटर के संदर्भ में बोटल का आकार एक पूर्णांक हो? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) 1

(b) 2

(c) 4

(d) 34

دودھ والا تین قسم کا دودھ تیار کرتا ہے۔ ایک خاص دن اس کے پاس تین قسم کا دودھ ہوتا ہے: 170 لیٹر، 102 لیٹر اور 374 لیٹر۔ وہ انہیں برابر سائز کی بوتلوں میں بھرنا چاہتا ہے تاکہ دودھ کی تینوں اقسام میں سے ہر ایک قسم کا دودھ پوری بوتلوں میں بھرا جاسکے۔ اس طرح بوتل کے کتنے سائز ممکن ہیں کہ لیٹر کے لحاظ سے بوتل کا سائز صحیح عدد کا ہو؟

درج ذیل جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجیے:

- 1 (a)
2 (b)
4 (c)
34 (d)

85. In the famous Bel Air Apartments in Ranchi, there are three watchmen meant to protect the precious fruits on the campus. However, one day, a thief got in without being noticed and stole some precious mangoes. On the way out, however, he was confronted by the three watchmen, the first two of whom asked him to part with $\frac{1}{3}$ rd of the fruits and one more. The last asked him to part with $\frac{1}{5}$ th of the mangoes and 4 more. As a result, he had no mangoes left. What was the number of mangoes he had stolen? Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 12
(b) 13
(c) 15
(d) 20

راंची کے مشہور "بیل ایئر" اپارٹمنٹ کے احاطہ میں قیمتی پھلوں کی सुरक्षा کے लिए तीन चौकीदार हैं तासत हैं۔ تاہم ایک دن ایک چور بغیر کسی کی نظر میں آئے اندر گھس آیا اور قیمتی آم چوری کر لیے۔ البتہ باہر نکلتے وقت اس کا سامن تین چوکیداروں سے ہوا جن میں سے پہلے دو چوکیداروں نے اس سے چرائے ہوئے پھل کا ایک تہائی حصہ اور ایک مزید دینے کو کہا۔ آخری چوکیدار نے اس سے $\frac{1}{5}$ واں حصہ اور 4 آم دینے کو کہا۔ نتیجتاً اس کے پاس کوئی آم نہیں بچا۔ اس نے کل کتنے آم چرائے؟

- (a) 12
(b) 13
(c) 15
(d) 20

نیچے دیے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجیے:

12 (a)

13 (b)

15 (c)

20 (d)

86. Prof. Suman takes a number of quizzes for a course. All the quizzes are out of 100. A student can get an A grade in the course if the average of her scores is more than or equal to 90. Grade B is awarded to a student if the average of her scores is between 87 and 89 (both included). If the average is below 87, the student gets a C grade. Ramesh is preparing for the last quiz, and he realises that he will need to score a minimum of 97 to get an A grade. After the quiz, he realises that he will score 70, and he will just manage a B. How many quizzes did Prof. Suman take? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 6

(b) 7

(c) 8

(d) 9

پروفیسر سومان ایک پاٹھنکرم کے لیے کئی پشکوئتری لیتے ہیں۔ سبھی پشکوئتری 100 میں سے ہیں۔ ایک خاڑ پاٹھنکرم میں A گریڈ پراس کر سکتا ہے یڈی اسکے انکوں کا اوسٹ 90 سے اڈیک یا اسکے بربابر ہے۔ یڈی کسی خاڑ کے انکوں کا اوسٹ 87 اور 89 کے بیچ ہے تو اسے گریڈ B پربان کیا جاتا ہے۔ (دونوں شامل)۔ یڈی اوسٹ 87 سے کم ہے، تو خاڑ کو C گریڈ ملتا ہے۔ رمیش اڈتیم پشکوئتری کی تیار کر رہا ہے، اور اسے اھساس ہے کی A گریڈ پراس کرنے کے لیے اسے نینتتم 97 انک پراس کرنے ہونگے۔ پشکوئتری کے باڈ، اسے پتا چلتا ہے کی اسے 70 انک پراس ہونگے، اور وہ کےवल B ہی پراس کر پاےگا۔ پروفیسر سومان نے کیتنی پشکوئتری لی؟ نیچے ڈیے گئے ویکلپوں میں سے اڈیت اڈر کا چین کرے :

(a) 6

(b) 7

(c) 8

(d) 9

پروفیسر سومان ایک کورس کے لیے کویز لیتی ہیں۔ تمام کویز 100 نمبر کے ہوتے ہیں۔ اگر کوئی طالب علم کسی کورس میں اوسطاً 90 نمبر یا اس سے زیادہ حاصل کرتا ہے تو اسے اے گریڈ حاصل ہوتا ہے۔ اگر کسی طالب علم کے نمبر کا اوسط 87 اور 89 کے ہے تو اسے بی گریڈ دیا جاتا ہے (دونوں نمبر شامل ہوتے ہیں)۔ اگر اوسط 87 سے کم ہے تو طالب علم کو سی گریڈ ملتا ہے۔ رمیش فائنل کویز کی تیاری کر رہا ہے اور اسے احساس ہے کہ اسے اے گریڈ حاصل کرنے کے لیے کم از کم 97 پوائنٹس حاصل کرنے کی ضرورت ہے، کویز کے بعد اسے ہوتا ہے کہ اسے 70 پوائنٹس ملیں گے اور صرف بی گریڈ دیا جائے گا۔ پروفیسر سومان نے کتنے کویز لیے؟ نیچے دیے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجیے:

6 (a)

7 (b)

8 (c)

9 (d)

Mr. A is a computer programmer. He is assigned three jobs for which time allotted is in the ratio of 5:4:2 (jobs are needed to be done individually). But due to some technical snag, 10% of the time allotted for each job gets wasted. Thereafter, owing to the lack of interest, he invests only 40%, 30% and 20% of the hours of what was actually allotted to do the three jobs individually. Find how much percentage of the total time allotted is the time invested by A. Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 38.33%

(b) 39.45%

(c) 32.72%

(d) 36.66%

श्री A एक कंप्यूटर प्रोग्रामर हैं। उसे तीन कार्य सौंपे गए हैं जिनके लिए आवंटित समय 5:4:2 के अनुपात में है (कार्यों को व्यक्तिगत रूप से करने की आवश्यकता है)। लेकिन कुछ तकनीकी खराबी के कारण प्रत्येक कार्य के लिए आवंटित समय का 10% बर्बाद हो जाता है। इसके बाद, रुचि की कमी के कारण, वह तीन कार्यों को व्यक्तिगत रूप से करने के लिए वास्तव में आवंटित घंटों का केवल 40%, 30% और 20% ही निवेश करता है। ज्ञात कीजिए कि आवंटित कुल समय का कितना प्रतिशत A द्वारा निवेश किया गया समय है। नीचे दिए गए विकल्पों से उचित उत्तर चुनें :

(a) 38.33%

(b) 39.45%

(c) 32.72%

(d) 36.66%

मै, ایک کمپیوٹر پروگرامر ہیں۔ انہیں تین کام تفویض کیے گئے ہیں جن کے لیے مختص وقت کا تناسب 5:4:2 ہے۔ (کاموں کو انفرادی طور پر انجام دینا ہے) لیکن کسی تکنیکی خرابی کی وجہ سے ہر کام کے لیے مختص وقت کا 10% حصہ ضائع ہو جاتا ہے۔ اس کے بعد عدم دلچسپی کی وجہ سے وہ اصل میں صرف 40%، 30% اور 20% مختص اوقات میں سے تینوں کاموں کا انفرادی طور پر کرنے میں لگتے ہیں۔ معلوم کیجیے کہ لگاتار کیے گئے کل وقت کا کتنا فیصد مشر کی جانب سے لگایا گیا وقت ہے؟ درج ذیل دئے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجیے :

38.33% (a)

39.45% (b)

32.72% (c)

36.66% (d)

88.

Assume that the rate of consumption of coal by a locomotive varies as the square of the speed and is 1000 kg per hour when the speed is 60 km per hour. If the coal costs the railway company ₹15 per 100 kg and if the other expenses of the train be ₹12 per hour, find a formula for the cost in paise per kilometre when the speed is S km per hour. Select the appropriate answer from the options given below :

(a) $1200 + \frac{5S^2}{18}$

(b) $1200 + \frac{75S^2}{18}$

(c) $\frac{1200}{S} + \frac{75S^2}{18}$

(d) $\frac{1200}{S} + \frac{25S^2}{18}$

मान लें कि एक लोकोमोटिव द्वारा कोयले की खपत की दर गति के वर्ग के अनुसार बदलती रहती है और गति 60 किमी प्रति घंटा होने पर 1000 किलोग्राम प्रति घंटा होती है। यदि रेलवे कंपनी को कोयले की लागत प्रति 100 किलोग्राम 15 रुपये है और यदि ट्रेन का अन्य खर्च 12 रुपये प्रति घंटा है, तो गति एस किमी प्रति घंटा होने पर पैसे प्रति किलोमीटर में लागत का सूत्र खोजें। नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) $1200 + \frac{5S^2}{18}$

(b) $1200 + \frac{75S^2}{18}$

(c) $\frac{1200}{S} + \frac{75S^2}{18}$

(d) $\frac{1200}{S} + \frac{25S^2}{18}$

فرض کیجئے کہ کوئلہ کے استعمال کی شرح رفتار کے مربع کے ساتھ مختلف ہوتی ہے اور جب رفتار 60 کلومیٹر فی گھنٹہ ہو تو یہ 1000 کلوگرام فی گھنٹہ ہوتی ہے۔ اگر ریلوے کمپنی کو کوئلہ کی قیمت 15 روپیہ فی 100 کلوگرام ہے اور اگر ٹرین کے دیگر اخراجات 12 روپیہ فی گھنٹہ ہیں تو اس کی رفتار 5 کلومیٹر فی گھنٹہ ہونے پر لاگت کا فنار مولاپیہ فی کلومیٹر تلاش کریں۔ نیچے دئے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

$1200 + \frac{75S^2}{18}$ (b)

$1200 + \frac{5S^2}{18}$ (a)

$\frac{1200}{S} + \frac{25S^2}{18}$ (d)

$\frac{1200}{S} + \frac{75S^2}{18}$ (c)

A Techno company has 14 machines of equal efficiency in its factory. The annual manufacturing costs are 42,000 and establishment charges are 12,000. The annual output of the company is ₹70,000. The annual output and manufacturing costs are directly proportional to the number of machines. The shareholders get 12.5% profit, which is directly proportional to the annual output of the company. If 7.14% machines remain closed throughout the year, then the percentage decrease in the amount of profit of the shareholders would be :

- (a) 12% (b) 12.5%
(c) 13% (d) 13.5%

एक टेक्नो कंपनी के कारखाने में समान दक्षता वाली 14 मशीनें हैं। वार्षिक विनिर्माण लागत 42,000 और स्थापना शुल्क 12,000 है। कंपनी का वार्षिक उत्पादन ₹70,000 है। वार्षिक उत्पादन और विनिर्माण लागत मशीनों की संख्या के सीधे आनुपातिक हैं। शेयरधारकों को 12.5% लाभ मिलता है, जो कंपनी के वार्षिक उत्पादन के सीधे आनुपातिक है। यदि वर्ष भर 7.14% मशीनें बंद रहीं, तो शेयरधारकों के लाभ की मात्रा में प्रतिशत कमी होगी :

- (a) 12% (b) 12.5%
(c) 13% (d) 13.5%

ایک ٹیکنوفیکٹری میں 14 مشینیں مساوی کارکردگی کی حامل ہیں۔ سالانہ مینوفیکچرنگ لاگت 42,000 روپیہ اور انسٹالیشن چارج 12,000 روپیہ ہیں۔ کمپنی کی سالانہ پیداوار 70,000 روپیہ ہے۔ سالانہ پیداوار اور مینوفیکچرنگ کے اخراجات، مشینوں کی تعداد کے براہ راست متناسب ہیں۔ شیئربولڈرز کو 12.5% منافع ملتا ہے جو کمپنی کی سالانہ پیداوار کے براہ راست متناسب ہے۔ اگر 7.14% مشینیں سال بھر بند رہتی ہیں تو شیئربولڈرز کے منافع کی رقوم میں فی صد کی کیا ہوگی؟

12% (a)

12.5% (b)

13% (c)

13.5% (d)

90. Kishore Suratkal is planning for higher education expenses of his two sons Arjit and Shaurya aged 15 and 12. He plans to divide 20 lacs in two parts and invest in two different plans such that each son gets the same amount when they reach the age of 21. If the rate of interest offered to him by his financial advisor is 12% per annum compounded annually, then how much should he set aside for his younger son (approximately). Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 801125 (b) 831625
(c) 901125 (d) 931615

किशोर सुरतकल अपने 15 और 12 साल के दो बेटों अर्जित और शौर्य की उच्च शिक्षा के खर्च की योजना बना रहे हैं। उनकी योजना 20 लाख को दो भागों में विभाजित करने और दो अलग-अलग योजनाओं में निवेश करने की है ताकि प्रत्येक बेटे को 21 वर्ष की आयु तक पहुंचने पर समान राशि मिले। यदि उसके वित्तीय सलाहकार द्वारा उसे दी जाने वाली ब्याज दर 12% प्रति वर्ष है, तो उसे अपने छोटे बेटे के लिए कितना अलग रखना चाहिए (लगभग)। नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) 801125 (b) 831625
(c) 901125 (d) 931615

कशुर सुुरतकल अपने 15 और 12 साल के दो बेटों अर्जित और शौर्य की उच्च शिक्षा के खर्च की योजना बना रहे हैं। उनकी योजना 20 लाख को दो भागों में विभाजित करने और दो अलग-अलग योजनाओं में निवेश करने की है ताकि प्रत्येक बेटे को 21 वर्ष की आयु तक पहुंचने पर समान राशि मिले। यदि उसके वित्तीय सलाहकार द्वारा उसे दी जाने वाली ब्याज दर 12% प्रति वर्ष है, तो उसे अपने छोटे बेटे के लिए कितना अलग रखना चाहिए (लगभग)। नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

801125 (a)

831625 (b)

901125 (c)

931615 (d)

91. The Sabarmati Express left Ahmedabad for Mumbai. Having travelled 300 km, which constitutes 66.666 per cent of the distance between Ahmedabad and Mumbai, the train was stopped by a red signal. Half an hour later, the track was cleared and the engine-driver, having increased the speed by 15 km per hour, arrived at Mumbai on time. Find the initial speed of the Sabarmati Express. Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 50 kmph (b) 60 kmph
(c) 75 kmph (d) 40 kmph

साबरमती एक्सप्रेस अहमदाबाद से मुंबई के लिए रवाना हुई। 300 किमी की यात्रा करने के बाद, जो अहमदाबाद और मुंबई के बीच की दूरी का 66.666 प्रतिशत है, ट्रेन को लाल सिग्नल द्वारा रोक दिया गया था। आधे घंटे बाद ट्रैक साफ हो गया और इंजन ड्राइवर 15 किमी प्रति घंटा की गति बढ़ाकर समय पर मुंबई पहुंच गया। साबरमती एक्सप्रेस की प्रारंभिक गति ज्ञात कीजिए। नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) 50 किमी प्रति घंटा (b) 60 किमी प्रति घंटा
(c) 75 किमी प्रति घंटा (d) 40 किमी प्रति घंटा

سار مٹی ایکسپریس احمد آباد سے ممبئی کے لیے روانہ ہوئی۔ 300 کلومیٹر کا سفر طے کرنے کے بعد جو کہ احمد آباد اور ممبئی کے درمیان فاصلہ کا 66.666% ہے تو ٹرین کو سٹیشن کے ذریعہ روک دیا گیا۔ اُدھ گھنٹے بعد ٹریک کو کھول دیا گیا اور انجن ڈرائیور نے ٹرین کی رفتار 15 کلومیٹر فی گھنٹہ زیادہ کر دی اور وقت پہ ممبئی پہنچ گیا۔ سار مٹی ایکسپریس کی شروعاتی رفتار معلوم کیجئے۔ نیچے دیے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) 50 کلومیٹر فی گھنٹہ

(b) 60 کلومیٹر فی گھنٹہ

(c) 75 کلومیٹر فی گھنٹہ

(d) 40 کلومیٹر فی گھنٹہ

92. Sam has forgotten his friend's seven-digit telephone number. He remembers the following: the first three digits are either 635 or 674; the number is odd, and the number nine appears once. If Sam were to use a trial-and-error process to reach his friend, what is the minimum number of trials he has to make before he can be certain to succeed? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 1000

(b) 2430

(c) 3402

(d) 3006

سہم اپنے دوست کا سات اَنکوں والا ٹیلیفون نمبر بھول گیا ہے۔ اسے مندرجہ ذیل یاد ہے: پہلے تین اَنک یا تو 635 یا 674 ہیں؛ संख्या विषम है, और संख्या नौ एक बार आती है। यदि सैम को अपने मित्र तक पहुंचने के लिए परीक्षण-और-त्रुटि प्रक्रिया का उपयोग करना था, तो सफल होने के लिए निश्चित होने से पहले उसे न्यूनतम कितने परीक्षण करने होंगे? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

(a) 1000

(b) 2430

(c) 3402

(d) 3006

سلیم اپنے دوست کا سات عدد والا نیلی فون نمبر بھول گیا ہے۔ اسے درج ذیل یاد ہیں: وہ تین اعداد ہیں یو تو 635 یا 674، یہ نمبر طاق ہے اور نو کا عدد ایک بار آتا ہے۔ اگر سلیم کو اپنے دوست تک پہنچنے کے لیے "آزمائش اور غلطی" کا طریقہ عملی طور پر استعمال کرنا تھا تو کامیاب ہونے کے لیے کتنی بار یہ آزمائش عمل کرنا ہوگا۔ نیچے دیے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

1000 (a)

2430 (b)

3402 (c)

3006 (d)

93.

In a carrom board game competition, m boys and n girls ($m > n > 1$) of a school participate in a way in which every student has to play exactly one game with every other student. Out of the total games played, it was found that in 221 games, one player was a boy, and the other player was a girl.

Consider the following statements :

1. The total number of students that participated in the competition is 30
2. The number of games in which both players were girls is 78

Which of the statements given above is/are correct? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 1 only	(b) Both 1 and 2
(c) 2 only	(d) Neither 1 nor 2

कैरम बोर्ड गेम प्रतियोगिता में, एक स्कूल के m लड़के और n लड़कियाँ ($m > n > 1$) इस तरह से भाग लेते हैं जिसमें प्रत्येक छात्र को हर दूसरे छात्र के साथ बिल्कुल एक गेम खेलना होता है। खेले गए कुल खेलों में से, यह पाया गया कि 221 खेलों में, एक खिलाड़ी लड़का था, और दूसरी खिलाड़ी लड़की थी।

निम्नलिखित कथनों पर विचार करें :

1. प्रतियोगिता में भाग लेने वाले छात्रों की कुल संख्या 30 है
2. उन खेलों की संख्या जिनमें दोनों खिलाड़ी लड़कियाँ थीं, 78 हैं

ऊपर दिए गए कथनों में से कौन सा/से सही है/हैं? उचित उत्तर का चयन करें नीचे दिए गए विकल्पों से :

(a) केवल 1	(b) 1 और 2 दोनों
(c) केवल 2	(d) न तो 1 और न 2

किरम बोर्ड गेम प्रतियोगिता में, एक स्कूल के m लड़के और n लड़कियाँ ($m > n > 1$) इस तरह से भाग लेते हैं जिसमें प्रत्येक छात्र को हर दूसरे छात्र के साथ बिल्कुल एक गेम खेलना होता है। खेले गए कुल खेलों में से, यह पाया गया कि 221 खेलों में, एक खिलाड़ी लड़का था, और दूसरी खिलाड़ी लड़की थी।

1- مقابلے میں حصے لینے والے طلباء کی تعداد 30 ہے۔

2- جن کھیلوں میں دونوں کھلاڑی لڑکیاں تھیں، ان کی تعداد 78 تھی۔

مندرجہ بالا بیانات سے کون سا درست ہے؟ دئے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

(a) صرف ایک

(b) ایک اور دو

(c) صرف 2

(d) کوئی نہیں۔

In two bags there are to be put altogether five red and twelve white balls, neither bag being empty. Apart from this, there is no constraint of placing the balls. Once the balls are placed, a person will draw one ball from either of the two bags. The probability for the least chance of drawing a red ball is :

(a) $\frac{3}{35}$

(b) $\frac{5}{32}$

(c) $\frac{7}{32}$

(d) $\frac{1}{16}$

दो थैलों में कुल मिलाकर पाँच लाल और बारह सफ़ेद गेंदें डालनी हैं, कोई भी थैला खाली नहीं है। इसके अलावा गेंदों को रखने की कोई बाध्यता नहीं है। एक बार गेंदें रखने के बाद, एक व्यक्ति दोनों थैलों में से एक गेंद निकालेगा। लाल गेंद निकलने की न्यूनतम संभावना की प्रायिकता है :

(a) $\frac{3}{35}$

(b) $\frac{5}{32}$

(c) $\frac{7}{32}$

(d) $\frac{1}{16}$

दो थैलों में कुल मिलाकर पाँच लाल और बारह सफ़ेद गेंदें डालनी हैं। कोई भी थैला खाली नहीं है। इसके अलावा गेंदों को रखने की कोई बाध्यता नहीं है। एक बार गेंदें रखने के बाद, एक व्यक्ति दोनों थैलों में से एक गेंद निकालेगा। लाल गेंद निकलने की न्यूनतम संभावना की प्रायिकता है :

3/35 (a)

5/32 (b)

7/32 (c)

1/16 (d)

95. In a certain class of students, the number of students who drink only tea, only coffee, both tea and coffee and neither tea nor coffee are x , $2x$, $3x$ and $4x$ respectively such that the value of x and $3x$ are both factors of 57. The number of people who drink coffee can be

(a) 5

(b) 40

(c) 95

(d) Both (a) and (c)

छात्रों की एक निश्चित कक्षा में, केवल चाय, केवल कॉफी, चाय और कॉफी दोनों और न ही चाय और न ही कॉफी पीने वाले छात्रों की संख्या क्रमशः x , $2x$, $3x$ और $4x$ है, जैसे कि x और $3x$ का मान दोनों 57 के गुणखंड हैं। कॉफी पीने वालों की संख्या हो सकती है

(a) 5

(b) 40

(c) 95

(d) दोनों (a) और (c)

طلباء کی ایک مخصوص کلاس میں صرف چائے، صرف کافی، چائے اور کافی دونوں اور نہ چھائے نہ کافی پینے والوں کی تعداد بالترتیب x , $2x$, $3x$, $4x$ ہے۔ اس طرح کہ x کی value اور $3x$ کے دونوں 57 کے فیکٹرس ہیں۔ جو لوگ کافی پیتے ہیں ان کی تعداد ہو سکتی ہے:

40 (b)

5 (a)

a (d) اور b دونوں

95 (c)

96.

Two men and a woman are entrusted with a task. The second man needs three hours more to cope with the job than the first man, and the woman would need to work together. The first man, working alone, would need as much time as the second man and the woman working together. The first man, working alone, would spend eight hours less than the double period of time the second man would spend working alone. How much time would the two men and the woman need to complete the task if they all worked together? Select the appropriate answer from the options given below :

(a) 2 hours

(b) 3 hours

(c) 4 hours

(d) 5 hours

دو پुरुषوں اور ایک महिला کو ایک کارِی سونپا گیا ہے۔ دوسرے پुरुष کو کام نیپٹانے کے لیے پہلے پुरुष کی تولنا میں تین گنٹے اذیک چاہیے اور महिला کو بھی ساآھ میلکر کام کرنا ہونا۔ اکیلے کام کرنے والے پہلے پुरुष کو اتنا ہی سمنی لگیگا جیتنا دوسرے پुरुष اور महिला کو ایک ساآھ کام کرنے میں لگیگا۔ پہلا آدمی، اکیلے کام کرتے ہوئے، دوسرے آدمی ذرا اکیلے کام کرنے میں بیتاے گئے سمنی کی دوگونی اناذی سے آٹ گنٹے کم آرب کرےگا۔ یذی دونوں پुरुष اور महिला سبھی ایک ساآھ کام کریں تو انھیں کارِی پورا کرنے میں کیتنا سمنی لگیگا؟ نیچے ذیے گئے سمنی کا چبن کریں :

(a) 2 گنٹے

(b) 3 گنٹے

(c) 4 گنٹے

(d) 5 گنٹے

دو سمر اور ایک عورت کو کام سونپا گیا ہے۔ کام مکمل کرنے کے لیے دو سمر کو پہلے سمر سے تین گنٹے زیادہ درکار ہوتے ہیں اور عورت کو بھی سمر کر کام کرنا ہونا۔ اکیلے کام کرنے میں پہلے سمر کا اتنا وقت لگے گا جتنا دوسرے آدمی کے اکیلے کام کرنے سے لگنے والے وقت سے تقریباً دو گنا اور آٹھ گنٹے کم سمنی ہوں گے۔ اگر سمر اور عورت دونوں سمر کر کام کریں تو کتنی وقت لگے گا؟ نیچے ذیے گئے سمنی کا جواب کا

انتخاب کیجئے:

(a) 2 گنٹے

(b) 3 گنٹے

(c) 4 گنٹے

(d) 5 گنٹے

Five boys and three girls are sitting in a row of eight seats. In how many ways can they be seated so that not all girls sit side by side? Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 36,000 (b) 45,000
(c) 24,000 (d) 30,000

पाँच लड़के और तीन लड़कियाँ आठ सीटों की एक पंक्ति में बैठे हैं। उन्हें कितने प्रकार से बैठाया जा सकता है ताकि सभी लड़कियाँ पास-पास न बैठें? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) 36,000 (b) 45,000
(c) 24,000 (d) 30,000

آٹھ نشستوں کی قطار میں پانچ لڑکے اور تین لڑکیاں بیٹھی ہوئی ہیں۔ ان کو کس طریقے سے بٹھایا جاسکتا ہے کہ تمام لڑکیاں ایک دوسرے کے قریب نہ بیٹھیں؟ نیچے دیے گئے جواب میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

- 36000 (a)
45000 (b)
24000 (c)
30000 (d)

98.

In India, while the unemployment rate is a frequently used measure of poor performance in the economy, under conditions of rising school and college enrollment, it paints an inaccurate picture. The reported unemployment rate is dominated by the experience of younger Indians who face higher employment challenges and exhibit a greater willingness to wait for the right job than their older peers. The unemployment challenge is greater for people with secondary or higher education, and rising education levels inflate unemployment challenges.

Which one of the following statements most likely reflects as to what the author of the passage intends to say? Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) Enrolment in schools and colleges is high, but there is no quality education.
(b) Unemployment must be seen as a function of rising education and aspirations of young Indians.
(c) There are no labour-intensive industries to accommodate the huge number of unemployed people.
(d) The education system should be properly designed so as to enable educated people to be self-employed.

भारत में, जबकि बेरोजगारी दर अर्थव्यवस्था में खराब प्रदर्शन का अक्सर इस्तेमाल किया जाने वाला उपाय है, बढ़ते स्कूल और कॉलेज नामांकन की स्थितियों में, यह एक गलत तस्वीर पेश करता है। रिपोर्ट की गई बेरोजगारी दर युवा भारतीयों के अनुभव पर हावी है, जो उच्च रोजगार चुनौतियों का सामना करते हैं और अपने पुराने साथियों की तुलना में सही नौकरी की प्रतीक्षा करने की अधिक इच्छा प्रदर्शित करते हैं। माध्यमिक या उच्च शिक्षा प्राप्त लोगों के लिए बेरोजगारी चुनौती अधिक है, और शिक्षा का बढ़ता स्तर बेरोजगारी की चुनौतियों को बढ़ाता है।

निम्नलिखित में से कौन सा कथन संभवतः यह दर्शाता है कि परिच्छेद का लेखक क्या कहना चाहता है? नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) स्कूलों और कॉलेजों में नामांकन तो अधिक है, लेकिन गुणवत्तापूर्ण शिक्षा नहीं है।
- (b) बेरोजगारी को युवा भारतीयों की बढ़ती शिक्षा और आकांक्षाओं के परिणाम के रूप में देखा जाना चाहिए।
- (c) बड़ी संख्या में बेरोजगार लोगों को समायोजित करने के लिए कोई श्रम प्रधान उद्योग नहीं हैं।
- (d) शिक्षा प्रणाली को ठीक से डिज़ाइन किया जाना चाहिए ताकि शिक्षित लोग स्व-रोजगार करने में सक्षम हो सकें।

ہندوستان میں جب کہ بے روزگاری کی شرح کو معیشت کی خراب کارکردگی کے لیے اکثر استعمال کیا جاتا ہے اور اسکولوں اور کالجوں کے بڑھتے ہوئے اندراج کے لیے ایک غلط تصویر پیش کی جاتی ہے۔ رپورٹ کردہ بے روزگاری کی شرح، ان نوجوان ہندوستانیوں کے تجربوں پر حاوی ہوتی ہے جنہیں ملازمت کے لیے سخت چیلنجز کا سامنا ہوتا ہے اور وہ اپنے سے زیادہ عمر کے ساتھیوں کے مقابلے میں موزوں ملازمت کا انتظار کرنے کی زیادہ خواہش ظاہر کرتے ہیں۔ ثانوی یا اعلیٰ تعلیم حاصل کرنے کے لیے بے روزگاری کی مشکلات زیادہ ہیں اور تعلیم کے بڑھتے ہوئے معیار بے روزگاری کی مشکلات میں مزید اضافہ کرتے ہیں۔

درج بالا بیانات سے کون سا بیان اس بات کی نسبتاً زیادہ نمائندگی کرتا ہے جو اس حوالے سے مصنف کہنا چاہتا ہے؟ دیے گئے جوابات میں سے مناسب جواب کا انتخاب کیجئے:

- (a) اسکولوں اور کالجوں میں داخلے زیادہ ہیں لیکن معیاری تعلیم نہیں ہے۔
- (b) بے روزگار کو ہندوستان میں بڑھتی ہوئی تعلیم اور اسکولوں کے نتیجے کے طور پر دیکھا جانا چاہیے۔
- (c) بے روزگار لوگوں کی ایک بڑی تعداد کو ملازمتوں میں جگہ دینے کے لیے محنت پر مبنی نہیں ہیں۔

(d) تعلیمی نظام کو صحیح طریقے سے تیار کیا جانا چاہیے تاکہ تعلیم یافتہ افراد خود اپنا روزگار پیدا کرنے کے قابل ہو سکیں۔

Read the question and the statements carefully and choose your answer according to which set of the statement(s) is/are sufficient to answer the question.

What is the area of the rectangle ?

1. The ratio of length to breadth of the rectangle is 35 : 12
2. The perimeter of the rectangle is 188 cm.
3. The length of the diagonal of the rectangle is 74 cm

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 1 and 2 only
- (b) 1 and 3 only
- (c) (1 and 2) or (2 and 3)
- (d) Any two of the three

प्रश्न और कथनों को ध्यान से पढ़ें और कथनों का कौन सा सेट प्रश्न का उत्तर देने के लिए पर्याप्त है/हैं उसके अनुसार अपना उत्तर चुनें।

आयत का क्षेत्रफल क्या है?

1. आयत की लंबाई और चौड़ाई का अनुपात 35:12 है
2. आयत का परिमाण 188 सेमी है
3. आयत के विकर्ण की लंबाई 74 सेमी है

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल 1 और 2
- (b) केवल 1 और 3
- (c) (1 और 2) या (2 और 3)
- (d) तीन में से कोई दो

درج ذیل سوال اور بیانات پر غور کیجیے: مستطیل کا رقبہ کیا ہے؟

- 1۔ مستطیل کی لمبائی اور چوڑائی کا تناسب 35:12 ہے۔
- 2۔ مستطیل کا دائرہ 188 سینٹی میٹر ہے۔
- 3۔ مستطیل کے قطر کی لمبائی 74 سینٹی میٹر ہے۔

درج ذیل سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

- (a) صرف 1 اور 2
- (b) صرف 1 اور 3
- (c) 1 اور 2 یا 2 اور 3
- (d) تینوں میں سے دو

100. Read the question and the statements carefully and choose your answer according to which set of the statement(s) is/are sufficient to answer the question.

What is the present age of Rakesh?

1. The ratio of the ages of Ramesh and Rakesh three years ago was 4:5
2. The ratio of the ages of Rajesh and Rakesh, after two years, will be 4:5
3. Two years ago, the ratio of the ages of Rajesh and Ramesh was 12:13

Select the appropriate answer from the options given below :

- (a) 1 and 2 only
- (b) 2 and 3 only
- (c) 1 and 3 only
- (d) All 1, 2 and 3

प्रश्न और कथनों को ध्यान से पढ़ें और कथनों का कौन सा सेट प्रश्न का उत्तर देने के लिए पर्याप्त है/हैं उसके अनुसार अपना उत्तर चुनें।

राकेश की वर्तमान आयु क्या है?

1. तीन वर्ष पहले रमेश और राकेश की आयु का अनुपात 4:5 था
 2. दो वर्ष बाद राजेश और राकेश की आयु का अनुपात 4:5 होगा
 3. दो वर्ष पहले, राजेश और रमेश की आयु का अनुपात 12:13 था
- नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर का चयन करें :

- (a) केवल 1 और 2
- (b) केवल 2 और 3
- (c) केवल 1 और 3
- (d) सभी 1, 2 और 3

درج ذیل سوال اور بیانات پر غور کیجیے۔

- 1۔ تین سال پہلے ریش اور راکیش کی عمروں کا تناسب 4:5 تھا۔
 - 2۔ دو سال کے بعد ریش اور راکیش کی عمروں کا تناسب 4:5 ہو جائے گا۔
 - 3۔ دو سال پہلے ریش اور راکیش کی عمروں کا تناسب 12:13 تھا۔
- درج ذیل دئے گئے جوابات میں سے درست جواب کا انتخاب کیجیے:

(a) صرف 1 اور 2

(b) صرف 2 اور 3

(c) صرف 1 اور 3

(d) تینوں